

UNIVERZITET U SARAJEVU
ARHITEKTONSKI FAKULTET SARAJEVO

**III CIKLUS STUDIJA
DOKTORSKI STUDIJ**

ARHITEKTURA I URBANIZAM

Izmjena i dopuna

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

Šk.god 2022/2023

SADRŽAJ

Podaci o studiju	6
1. Opis nastavnog plana	7
1.1. Razlozi za pokretanje studijskog programa	7
1.1.1. Potrebe tržišta rada i primjerenost predviđenih kvalifikacija III ciklusa studija	7
1.2. Karakteristike studijskog programa i kompetencije završenih studenata	7
1.2.1. Interdisciplinarnost i usklađenost studijskog programa sa drugim srodnim programima..	7
1.2.2. Značaj studija u odnosu na tržište rada, strukovna udruženja i društvenu zajednicu	8
1.2.3. Cilj studijskog programa	8
1.2.4. Kompetencije završenih studenata doktorskog studija	8
1.2.5. Upravljanje kvalitetom	9
1.3. Organizacija III ciklusa - doktorskog studija	9
1.3.1. Organizacija i struktura doktorskog studija	9
1.3.2. Način izvođenja nastave	10
1.3.3. Uslovi upisa i studiranja	11
1.3.4. Nastavni kadar i prostorni resursi	12
1.3.5. Prijava i odbrana doktorske disertacije	12
2. Struktura nastavnog plana	13
2.1. Obavezni predmeti.....	16
2.2. Glavni izborni moduli i oblasti	17
2.2.1. Arhitektonsko projektovanje	17
2.2.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja	18
2.2.3. Urbanizam i prostorno planiranje	19
2.2.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa	19
2.3. Slobodni izborni predmeti	20
2.3.1. Arhitektonsko projektovanje	20
2.3.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja	20
2.3.3. Urbanizam i prostorno planiranje	21
2.3.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa	21
2.3.5. Prostorno i grafičko prikazivanje	22

3. Nastavni programi predmeta III ciklusa studija	23
3.1. Obavezni predmeti I semestra	24
Metodologija i metode naučnoistraživačkog rada	24
3.2. Glavni izborni moduli I semestra	26
3. 2.1. Arhitektonsko projektovanje	26
Arhitektonska Kritika kao neodljevivi dio suvremenog arhitektonskog djela	26
Arhitektura 21. stoljeća - teorija vs. produkcija	29
Prostorni procesi postindustrijskog doba: teorija, praksa i istraživanje u arh.1.....	31
3.2.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja	34
Novi pristup konceptualizaciji i materijalizaciji arhitektonski definiranog prostora ...	34
Lake nosive konstrukcije 1.	38
3.2.3. Urbanizam i prostorno planiranje	40
Savremeni teoretski aspekti u urbanizmu – planiranju 1	40
3.2.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa	42
Zaštita graditeljskog naslijeđa 1.	42
3.3. Glavni izborni moduli II semestra	48
3. 3.1. Arhitektonsko projektovanje	48
Uloga arhitekture i arhitektonskog diskursa u konstruiranju kulturnog identiteta....	48
Arhitektura 21. stoljeća - prema arhitekturi - gradu- krajoliku budućnosti	50
Prostorni procesi postindustrijskog doba: teorija, praksa i istraživanje u arh. 2.	52
3.3.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja	55
Arhitektura u kontekstu	55
Dizajn, transformacija i identitet arhitektonskog prostora kao posljedica energetske efikasnosti.	58
Lake nosive konstrukcije 2	61
3.3.3. Urbanizam i prostorno planiranje	64
Savremeni teoretski aspekti u urbanizmu – planiranju 2.	64
3.3.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa	66
Zaštita graditeljskog naslijeđa 2.....	66

3.4. Slobodni izborni predmeti I semestra	71
Bioklimatska arhitektura	71
Landscape urbanizam	73
Jezik elemenata urbanih transformacija 1	76
Rasprava o gradu	79
Tradicionalna gradnja kao izraz bioklimatičnosti i vernakularnosti	81
Kompleksni prostorni koncepti, informacijski modeli i parametarski dizajn.....	83
3.5. Slobodni izborni predmeti II semestra	86
Fenomenološki aspekti arhitektonskog izraza kao potencijali za kulturološku održivost...86	
Arhitektonsko kulturno - historijsko nasljeđe i energetska efikasnost	88
Inovativne tehnologije i koncepti materijalizacije u kontekstu održivosti objekata	91
Životni ciklus objekata u teoriji i praksi	94
Uloga artificijelnog osvjetljenja u slici grada	97
Jezik elemenata urbanih transformacija 2	99
Politika prostora	101
Suvremena provedba zaštite i aspekt reverzibilnosti.....	103

PODACI O STUDIJU

Vrsta studija	TREĆI CIKLUS STUDIJA (PO BOLONJSKIM PRINCIPIIMA) Doktorski studij
Naziv	ARHITEKTURA I URBANIZAM
Predlagač i izvođač	Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
Trajanje studija	Tri (3) školske godine
ECTS	180
Akademski naziv ili stupanj koji se stiče završetkom studija	Doktor nauka (dr.sc.)
Naučno područje/oblast	TEHNIČKE NAUKE ARHITEKTURA
Uvjeti za upis	Upis studenata trećeg ciklusa studija provodi se na osnovu javnog konkursa. Pravo prijave na studij ostvaruju kandidati koji ispunjavaju uslove utvrđene Pravilnikom studiranja za treći ciklus studija Univerziteta u Sarajevu.
Kompetencije koje se stiču završetkom studija	Po završetku ovog studija doktori nauka stiču sposobnost i vještine samostalnog naučnoistraživačkog rada u području arhitekture i urbanizma, kao i mogućnost za uključivanje u naučnoistraživački rad na visokoškolskim institucijama, naučno istraživačkim institutima, kao i u istraživačkim projektima u privredi.

1. OPIS NASTAVNOG PLANA

1.1. RAZLOZI ZA POKRETANJE STUDIJSKOG PROGRAMA

Reforma visokog obrazovanja u BiH, koja ima za cilj obezbjeđenje jedinstvenog akademskog, kao i jedinstvenog naučno-istraživačkog Evropskog prostora, zahtijeva definiranje tri ciklusa visokoškolskog studija. Učesnici trećeg ciklusa tretirani su kao studenti i kao istraživači. Središnja komponenta doktorskog studija je unapređenje znanja kroz originalno istraživanje. Jedan od ciljeva Bolonjskog procesa je i ukupni porast broja doktorskih kandidata koji će preuzeti istraživačke karijere.

Veliki interes studenata za dalnjim akademskim usavršavanjem, te sve veće potrebe u naučno-istraživačkoj i stručnoj djelatnosti, bili su razlozi pokretanja kao i održavanja kontinuiteta III ciklusa studija. Arhitektonski fakultet u Sarajevu, od šk.god 2008/09 pokrenuo je treći ciklus studija, a u školskoj 2022/23 godini pristupa određenim izmjenama i dopunama studijskog programa za treći ciklus studija i planira upis nove generacije studenata trećeg ciklusa. Treći ciklus studija - doktorski studij, je neophodan nastavak stručnog i akademskog usavršavanja i obrazovanja na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, kao nastavak dugogodišnje tradicije organiziranja postdiplomskih studija na ovom fakultetu i logičan kontinuitet visokog obrazovanja u nastavi po Bolonjskim principima.

1.1.1. Potrebe tržišta rada i primjerenosti predviđenih kvalifikacija III ciklusa studija

Treći ciklus studija stvara prostor za mlade stručnjake koji kao doktori nauka iz oblasti tehničkih nauka dobivaju otvoren put za naučnoistraživački i stručni rad, kojim mogu pridonijeti društvenom napredku zasnovanom na razvoju novih pristupa i ideja. Po završetku ovog studija doktori nauka stiču sposobnost i vještine samostalnog naučnoistraživačkog rada u području arhitekture i urbanizma, kao i mogućnost za uključivanje u naučnoistraživački rad na visokoškolskim institucijama, naučno istraživačkim institutima, kao i u istraživačkim projektima u privredi.

1.2.KARAKTERISTIKE STUDIJSKOG PLANA I PROGRAMA I KOMPETENCIJE ZAVRŠENIH STUDENATA

1.2.1. Interdisciplinarnost i usklađenost studijskog programa sa drugim srodnim programima

Prijedlog programa III ciklusa studija na Arhitektonском fakultetu Univerziteta u Sarajevu nastao je na temelju višegodišnjeg iskustva u izvođenju nastave postdiplomskih studija, prilagođavanjem suvremenim potrebama i specifičnostima arhitektonske struke i društvene situacije. Nastavni plan i program III ciklusa je interdisciplinarnog karaktera, ocrtavajući kreativnu i naučnu, društvenu i ekonomsku ulogu arhitektonske profesije.

Svrha doktorskog studijskog programa je osposobljavanje studenata za kvalitetan i samostalan, originalan naučno relevantan istraživački rad u skladu sa strategijom Univerziteta u Sarajevu i Evropskim standardima, kojim se uz doprinos razvoju nauke u području tehničkih nauka i oblasti arhitekture i urbanizma, odgovara i potrebama stručne prakse i društvenog razvoja.

1.2.2. Značaj studija u odnosu na tržište rada, strukovna udruženja i društvenu zajednicu

U nastavni plan uključene su oblasti koje tretiraju savremene tehnološke i društvene tokove, obuhvatajući širok obim koji pokriva oblast arhitekture i urbanizma. Arhitektonski fakultet ima širok obim saradnje sa privrednim subjektima i lokalnom zajednicom, čiji rezultati se s jedne strane ocrtavaju i kroz nastavni program sva tri ciklusa studija, a s druge strane rezultati nastavnog procesa postaju primjenjivi u realnoj praksi, kako na širem strukovnom tržištu, tako i na nivou lokalnih zajednica s kojim Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu ima dugogodišnju uspješnu saradnju.

1.2.3. Cilj studijskog programa

Cilj studijskog programa doktorskog studija jeste upotpunjavanje akademskih znanja i postizanje zahtjevanih naučnih kompetencija studenata u oblasti arhitekture i urbanizma. To podrazumijeva razvoj kreativnih i kritičkih dometa mišljenja, kao i ovladavanje odabranim oblastima arhitektonske profesije u skladu sa savremenim pravcima i razvojem nauke u svijetu.

Studentima se omogućuje razvijanje sposobnosti ovladavanja novim konceptualnim pristupima, tehnikama i tehnologijama samostalnog naučnoistraživačkog rada, te razvijanje sposobnosti izlaganja rezultata u naučnoj javnosti putem referentnih naučnih publikacija, časopisa, naučnih skupova, simpozija i sličnog i to kako na državnom, tako i na međunarodnom nivou.

1.2.4. Kompetencije završenih studenata doktorskog studija

Kompetencije, znanja i sposobnosti koje stiču završeni studenti doktorskog studija – doktori nauka – obuhvataju i podrazumijevaju:

- savladane metode naučnog istraživanja, usvojene sposobnosti kritičkog mišljenja, sistematske analize i razumijevanja i povezivanja znanja, kao i apliciranje različitih arhitektonsko-urbanističkih teorija i koncepata, kroz primjenu naučnih metoda i postupaka i savremenih informacijsko- komunikacijskih tehnika;
- sposobnost praćenja savremenih naučnih dostignuća i primjene novih znanja, tehnologija i istraživačkih metoda, te dalnjeg samostalnog rješavanja teoretskih i praktičnih problema u oblasti arhitekture i urbanizma;
- sposobnost istraživačkog rada koji rezultira ostvarenjima koja predstavljaju naučni doprinos u oblasti arhitekture i urbanizma;

- sposobnost komuniciranja sa naučnom zajednicom putem izlaganja široj stručnoj i naučnoj javnosti rezultata realiziranih po osnovu stečenih znanja;
- sposobnost organiziranja i realiziranja razvojnih naučnih istraživanja u odabranoj oblasti, uključivanje u domaće i međunarodne naučne projekte, doprinos razvoju arhitektonsko-urbanističke struke i nauke, te promoviranje društvenog napretka baziranog na znanju, kako u akademskom, tako i stručnom kontekstu.

1.2.5. Upravljanje kvalitetom

Doktorski studij je baziran na principima naučne etike i kvaliteta nastavnog procesa kojim se osigurava izvrsnost i inovativnost, praćenje savremenih naučnih i stručnih dostignuća i uspjeh studenata. Za upravljanje kvalitetom studija zaduženi su Vijeće doktorskog studija i rukovoditelj Vijeća doktorskog studija, koji prate izvođenje nastavnog procesa i izvedbu programa, te su zaduženi za donošenje relevantnih odluka.

Kvalitet ostvarenih rezultata pratit će se kroz pokazatelje o izvršavanju studentskih obaveza, broju objavljenih publikacija od strane kako nastavnika tako i studenata-doktoranata, te putem studentskih anketa, kao i rezultata doktoranata u akademskom, istraživačkom i stručnom radu.

Sastavni dio upravljanja kvalitetom je i redovno osavremenjavanje i inoviranje studijskog programa III ciklusa, kao i inoviranje i poboljšanje nastavnih metoda.

1.3. ORGANIZACIJA III CIKLUSA - DOKTORSKOG STUDIJA

1.3.1. Organizacija i struktura doktorskog studija

Studij se organizira kao redovni, u punom random vremenu i traje tri (3) godine tj. šest (6) semestara. Tokom doktorskog studija student ostvaruje 180 ECTS bodova.

Nastava se odvija u redovnim sedmičnim terminima redovnog studija i to kroz predavanja, seminare, konsultacije i naučnoistraživački rad, te pripremu, izradu i odbranu doktorske disertacije. Nastava predavanja se odvija tokom prva dva semestra. Treći semester predviđen je za naučnoistraživački rad u funkciji prijave projekta doktorske disertacije. Posljednja tri semestra namijenjena su naučnoistraživačkom radu na izradi i odbrani doktorske disertacije.

Od ukupno 180 ECTS bodova, 60 bodova stiče se kroz predavanja i rad u seminarima, te polaganje ispita na obaveznim i izbornim modulima i predmetima, uključujući uvođenje u metode izrade naučnoistraživačkog rada. 120 ECTS bodova stiče se putem uvodnih istraživačkih aktivnosti, te originalnim naučnim istraživanjem, koje rezultira pripremom i prijavom projekta doktorske disertacije te izradom i odbranom doktorske disertacije.

Nastavni program studija čine opći obavezni predmeti, glavni izborni usmjereni predmeti odnosno moduli, te slobodni izborni predmeti. Svi predmeti studija su jednosemestralni.

Struktura doktorskog studija omogućava studentima da kroz izbornost studijskog programa zadovolje svoje stručne i naučne afinitete i da profiliraju karakter svog naučnoistraživačkog rada.

Nastavni plan i program definira karakteristike predmeta. Sadrži naziv i tip predmeta, broj ECTS bodova, cilj kursa sa opisom očekivanih ishoda učenja, usvojenih znanja i stečenih kompetencija, sadržaj predmeta, preporučenu literaturu, metode izvođenja nastave, način provjere znanja i ocjenjivanja.

Studenti se, nakon prijave i upisa, opredjeljuju za glavne izborne nastavne module. Nakon konsultacija i dodjele supervizora iz oblasti za koju se kandidat opredijelio kao oblast interesovanja u okviru koje pristupa u daljem radu definiranju teme doktorske disertacije, kandidat bira i slobodne izborne predmete koji pridonose produbljivanju znanja iz šire oblasti teme doktorske disertacije. Izborni predmeti mogu se birati iz grupe predmeta predložene studijskim programom studija, te prema mogućnostima i uz saglasnost supervizora i odobrenje Vijeća studija, mogu se uzeti i slobodni izborni predmeti iz nastavnih programa drugih fakulteta i univerziteta, u skladu sa važećim pravilima studiranja III ciklusa studija Univerziteta u Sarajevu.

Kandidat kroz naučnoistraživački rad i pod nadzorom supervizora do odbrane prijedloga projekta doktorske disertacije, te pod nadzorom mentora koji mu se dodjeljuje nakon uspješno prezentiranog i prihvaćenog projekta doktorske disertacije, izvodi istraživačke aktivnosti predviđene studijskim programom. Kroz uvodna istraživanja kandidat stiče znanja i iskustva potrebna za uspješnu pripremu prijedloga teme doktorske disertacije, što, nakon prihvatanja teme i projekta doktorske disertacije, rezultira izradom i odbranom doktorske disertacije.

1.3.2. Način izvođenja nastave

Nastava iz obveznih predmeta predviđena je samo tokom prvog semestra studija. Ovisno o interesu kandidat se opredjeljuje za jednu od ponuđenih užih izbornih oblasti koje su date kao glavni izborni moduli u prvom i drugom semestru. Uz glavni izborni modul kandidat u prvom i drugom semestru bira uz pomoć supervizora po jedan slobodan izborni predmet.

Svaki modul/predmet je zastupljen neposrednom nastavom predavanja, radom sa nastavnikom u seminaru i samostalnim radom uz koordinaciju i nadzor nastavnika i supervizora kroz izradu naučnoistraživačkog rada u kojem je sadržano teorijsko i/ili eksperimentalno izučavanje postavljenog problema.

Nastava se može izvoditi kao grupna ili individualna, u sali fakulteta i/ili pomoću savremenih digitalnih platformi za učenje na daljinu.

Studijski program doktorskog studija realizira se kroz:

- predavanja

- seminare
- konsultacije i individualni rad sa studentom
- polaganje ispita
- pisanje i odbranu seminarских i ostalih oblika pisanih radova
- samostalan naučni i istraživački rad i javno predstavljanje rezultata istraživanja u domaćim i međunarodnim časopisima i izlaganjem na fakultetu i izvan njega na koferencijama, seminarima
- pripremu i prijavu teme i projekta doktorske disertacije
- rad na izradi doktorske disertacije i odbranu doktorske disertacije.

Svaki kandidat početkom I semestra odabire oblast interesovanja ili istraživačke teme. Vijeće doktorskog studija po prijavi odabira šire oblasti interesovanja dodjeljuje kandidatu akademskog supervizora.

U dogovoru sa supervizorom, doktorski kandidat definira užu oblast doktorske teze i upisuje adekvatnu skupinu izbornih modula/predmeta, što znači da je svaka disertacija za sebe u određenoj mjeri posebno usmjerenje.

Naučno-istraživačke aktivnosti koje se izvode u svrhu stjecanja doktorata nauka strukturirane su studijskim programom kao samostalan istraživački rad kroz koga se kandidat osposobljava za uspješno sudjelovanje i samostalnost u naučnoistraživačkom radu i pripremi disertacije.

Ishodi istraživanja se provjeravaju kroz naučno-istraživačke radove, koji mogu biti prihvaćeni za objavljivanje u referentnim naučnim časopisima, zbornicima ili radove prihvaćene za prezentaciju na naučnim konferencijama u BiH i svijetu. Navedena naučna istraživanja i rad studenta odvijaju se uz konsultacije studenta sa supervizorom, mentorom i ostalim nastavnicima, čime se usmjerava polaznika prema izradi doktorske disertacije, koja treba predstavljati originalan doprinos nauci.

1.3.3. Uslovi upisa i studiranja

Upis na treći stepen studija vrši se na osnovu javnog konkursa.

Pravo prijave na konkurs ostvaruju kandidati koji ispunjavaju uslove utvrđene Pravilima studiranja za treći ciklus studija Univerziteta u Sarajevu i Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Studentu je, kroz biranje izbornih predmeta iz popisa predmeta Arhitektonskog ili nekog drugog fakulteta Univerziteta u Sarajevu ili drugog univerziteta u zemlji i inostranstvu, omogućena fleksibilnost doktorskog studija i studijska pokretljivost.

Pokretljivost studenata omogućuje se i putem prenosa ESTC bodova po Bolonjskom sistemu. Student trećeg ciklusa, koji je dio nastave slušao na nekom drugom fakultetu ili univerzitetu, može, uz priloženu odgovarajuću potvrdu, ostvariti priznavanje ECTS bodova na trećem ciklusu studija pri Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Priznavanje bodova regulira se i partnerskim ugovorom Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i fakulteta na kojem je student slušao predmete. Omjer ECTS bodova koji može biti priznat utvrđuje se prema Pravilima za treći ciklus studija Univerziteta u Sarajevu.

1.3.4. Nastavni kadar i prostorni resursi

Nastavni kadar koji izvodi III ciklus studija-doktorski studij čine nastavnici Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, te renomirani gostujući nastavnici i stručnjaci fakulteta i univerziteta u Evropi sa kojima Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu ostvaruje saradnju.

Za određene predmete ovog doktorskog studija moguće je organizirati nastavu i na engleskom jeziku.

Prostorni resursi za izvođenje nastave na trećem ciklusu studija podrazumijevaju opremljene predavaone sa multimedijalnim opremom, mogućnost korištenja računarskog laboratorija sa pristupom internetu, te fakultetske biblioteke, povezane na univerzitetski informacioni sistem.

1.3.5. Prijava i obrana doktorske disertacije

Doktorski kandidat dužan je u toku III semestra prijaviti Vijeću doktorskog studija prijedlog projekta teme doktorske disertacije. U njemu je potrebno navesti pristup, metode i očekivane rezultate rada. Komisija imenovana od strane Vijeća doktorskog studija u toku II semestra razmatra prihvatljivost prijedloga okvirne teme i područja doktorske disertacije.

Kandidat je dužan do početka IV semestra izraditi i pristupiti obrani projekta doktorske disertacije. Projekat se brani pred Komisijom od najmanje tri člana, od kojih je jedan potencijalni mentor pri izradi doktorske disertacije. Na osnovu pozitivnog izveštaja Komisije i odluke Vijeća kandidat može nastaviti rad na izradi doktorske disertacije.

Na osnovu podnesene prijave projekta doktorske disertacije Vijeće Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu predlaže Senatu Univerziteta u Sarajevu sastav Komisije za ocjenu podobnosti kandidata i teme doktorske disertacije, te imenuje mentora.

Mentor je dužan pomagati kandidatu pri izboru metoda naučnoistraživačkog rada i odabiru literature, u pripremi strukture rada, te pružati drugu stručnu pomoć.

Na osnovu pozitivnog mišljenja mentora i Vijeća studija, doktorski kandidat stiče pravo da do kraja V semestra prijavi radnu verziju doktorske disertacije Vijeću Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i pristupi njenoj prezentaciji. Postupak i uslovi prezentacije radne verzije doktorske disertacije, kao i postupak odbrane doktorske disertacije regulirani su Pravilima studiranja za treći ciklus studija Univerziteta u Sarajevu.

Diplomu doktora naukla stiče kandidat koji je položio sve ispite utvrđene nastavnim programom trećeg ciklusa studija i odbranio doktorsku disertaciju na način propisan Statutom Univerziteta i Pravilima studiranja za treći ciklus studija Univerziteta u Sarajevu.

2. STRUKTURA NASTAVNOG PLANA

Struktura nastavnog plana sa brojem sati nastave i ECTS bodova

Semestar	I
----------	---

R.br.	NAZIV PREDMETA	Karakter predmeta	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	METODOLOGIJA I METODE NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA	Opći OBAVEZNI	9	20	P+S
2	GLAVNI IZBORNİ MODUL	Usmjeren IZBORNİ MODUL	2	20	P+S
	NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD U OKVIRU OBLASTI GLAVNOG MODULA	Usmjeren IZBORNİ MODUL	15	40	NIR
3	IZBORNİ PREDMET	Slobodni IZBORNİ PREDMET	4	20	P+S
ukupno			30	100	

P-predavanja; S-seminar; NIR-naučnoistraživački rad, IMN – individualni i mentorski tip nastave

U svakom semestru predviđeno je do 15 sati dodatnih konsultacija, koji ne ulaze u nastavne sate u dатој табели.

Semestar	II
----------	----

R.br.	NAZIV PREDMETA	Karakter predmeta	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	GLAVNI IZBORNİ MODUL	Usmjeren IZBORNİ MODUL	2	20	P+S
	NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD U OKVIRU OBLASTI GLAVNOG MODULA	Usmjeren IZBORNİ MODUL	14	40	NIR
2	IZBORNİ PREDMET	Slobodni IZBORNİ PREDMET	4	20	P+S
3	PRIPREMA I PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	5	10	IMN/NIR
	PRIPREMA PROJEKTA DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	5	10	IMN/NIR
ukupno			30	100	

Semestar	III
----------	-----

R.br.	NAZIV PREDMETA	Karakter	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	PRIPREMA I PRIJAVA PROJEKTA DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	30	100	IM N / NIR
ukupno			30	100	

Semestar	IV
----------	----

R.BR.	NAZIV PREDMETA	Karakter	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	PRIPREMA I ODBRANA PROJEKTA DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	30	100	IM N / NIR
UKUPNO			30	100	

Semestar	V
----------	---

R.br.	NAZIV PREDMETA	Karakter	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	IZRADA DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	30	100	IM N / NIR
ukupno			30	100	

Semestar	VI
----------	----

R.br.	NAZIV PREDMETA	Karakter	ECTS	Nast sati	Tip nastave
1	IZRADA I ODBRANA DOKTORSKE DISERTACIJE	NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD	30	100	IM N/ N I R
ukupno			30	100	

2.1. OBAVEZNI PREDMETI

	OBAVEZNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	METODOLOGIJA I METODE NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA	I	9	20 10+10

2. 2. GLAVNI IZBORNI MODULI I OBLASTI

Popis ponuđenih izbornih modula po usmjerenim oblastima

2.2.1. ARHITEKTONSKO PROJEKTOVANJE

	GLAVNI IZBORNI MODUL	Sem	ECTS	Sati
1.	ARHITEKTONSKA KRITIKA KAO NEODJELJIVI DIO SUVREMENOG ARHITEKTONSKOG DJELA	I	17 2+15	60 20+40
2.	ARHITEKTURA 21. STOLJEĆA 1 - TEORIJA VS. PRODUKCIJA	I	17 2+15	60 20+40
3.	PROSTORNI PROCESI POSTINDUSTRIJSKOG DOBA: TEORIJA, PRAKSA I ISTRAŽIVANJE U ARHITEKTURI 1	I	17 2+15	60 20+40
4.	ULOGA ARHITEKTURE I ARHITEKTONSKOG DISKURSA U KONSTRUIRANJU KULTURNOG IDENTITETA	II	16 2+14	60 20+40
5.	ARHITEKTURA 21. STOLJEĆA 2: PREMA ARHITEKTURI-GRADU-KRAJOLIKU BUDUĆNOSTI	II	16 2+14	60 20+40
6.	PROSTORNI PROCESI POSTINDUSTRIJSKOG DOBA: TEORIJA, PRAKSA I ISTRAŽIVANJE U ARHITEKTURI 2	II	16 2+14	60 20+40

2.2.2. ARHITEKTONSKE KONSTRUKCIJE I TEHNOLOGIJA GRAĐENJA

	GLAVNI IZBORNI MODUL	Sem	ECTS	Sati
1.	NOVI PRISTUP KONCEPTUALIZACIJI I MATERIJALIZACIJI ARHITEKTONSKI DEFINIRANOG PROSTORA	I	17 2+15	60 20+40
2.	ARHITEKTURA U KONTEKSTU	II	16 2+14	60 20+40
3.	DIZAJN, TRANSFORMACIJA I IDENTITET ARHITEKTONSKOG PROSTORA KAO POSLJEDICA ENERGETSKE EFIKASNOSTI	II	16 2+14	60 20+40
4.	LAKE NOSIVE KONSTRUKCIJE 1	I	17 2+15	60 20+40
5.	LAKE NOSIVE KONSTRUKCIJE 2	II	16 2+14	60 20+40

2.2.3. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

	GLAVNI IZBORNI MODUL	Sem	ECTS	Sati
1.	SUVREMENI TEORETSKI ASPEKTI U URBANIZMU-PLANIRANJU 1	I	17 2+15	60 20+40
2.	SUVREMENI TEORETSKI ASPEKTI U URBANIZMU-PLANIRANJU 2	II	16 2+14	60 20+40

2.2.4. TEORIJA I HISTORIJA ARHITEKTURE I ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLJEĐA

	GLAVNI IZBORNI MODUL	Sem	ECTS	Sati
1.	ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLJEĐA 1	I	17 2+15	60 20+40
2.	ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLJEĐA 2	II	16 2+14	60 20+40

2.3. SLOBODNI IZBORNI PREDMETI

Popis ponuđenih izbornih predmeta po usmjerjenim oblastima

2.3.1. ARHITEKTONSKO PROJEKTOVANJE

	SLOBODNI IZBORNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	FENOMENOLOŠKI ASPEKTI ARHITEKTONSKOG IZRAZA KAO POTENCIJALI ZA KULTUROLOŠKU ODRŽIVOST	II	4	20

2.3.2. ARHITEKTONSKE KONSTRUKCIJE I TEHNOLOGIJA GRAĐENJA

	SLOBODNI IZBORNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	BIOKLIMATSKA ARHITEKTURA	I	4	20
2.	ARHITEKTONSKO KULTURNO-HISTORIJSKO NASLJEĐE I ENERGETSKA EFKASNOST	II	4	20
3.	INOVATIVNE TEHNOLOGIJE I KONCEPTI MATERIJALIZACIJE U KONTEKSTU ODRŽIVOSTI OBJEKATA	II	4	20
4.	ŽIVOTNI CIKLUS OBJEKATA U TERIJI I PRAKSI	II	4	20

2.3.3. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

	SLOBODNI IZBORNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	LANDSCAPE URBANIZAM	I	4	20
2.	JEZIK ELEMENATA URBANIH TRANSFORMACIJA 1	I	4	20
3.	RASPRAVA O GRADU	I	4	20
4.	POLITIKA PROSTORA	II	4	20
5.	ULOGA ARTIFICIJELNOG OSVJETLJENJA U SLICI GRADA	II	4	20
6.	JEZIK ELEMENATA URBANIH TRANSFORMACIJA 2	II	4	20

2.3.4. TEORIJA I HISTORIJA ARHITEKTURE I ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLIJEĐA

	SLOBODNI IZBORNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	TRADICIONALNA GRADNJA KAO IZRAZ BIOKLIMATIČNOSTI I VERNAKULARNOSTI	I	4	20
2.	SUVREMENA PROVEDBA ZAŠTITE I ASPEKT REVERZIBILNOSTI	II	4	20

2.3.5. PROSTORNO I GRAFIČKO PRIKAZIVANJE

	SLOBODNI IZBORNI PREDMET	Sem	ECTS	Sati
1.	KOMPLEKSNI PROSTORNI KONCEPTI, INFORMACIJSKI MODELI I PARAMETARSKI DIZAJN	I	4	20

3. NASTAVNI PROGRAMI PREDMETA III CIKLUSA STUDIJA

3.1. OBAVEZNI PREDMETI I SEMESTRA

Šifra predmeta: 01.08.13.	Naziv predmeta: METODOLOGIJA I METODE NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj sati: 20 Predavanja 10 Seminari 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Upisan treći ciklus studija		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje studenata sa metodologijom naučno-istraživačkog rada u postupku planiranja i provedbe naučnog istraživanja, kao i sa smjernicama u strukturiranju, pisanju i publiciraju rezultata naučnog rada.		
Tematske jedinice:	<ul style="list-style-type: none">- O nauci i vrstama naučnih djela- Metodologija naučno-istraživačkog rada- Struktura i sadržaj naučno-istraživačkog rada- Vrste izvora naučne građe, izbor i korištenje izvora i pravila citiranja. Naučne baze.- Priprema i pisanje doktorske disertacije- Naučne publikacije, pisanje i objava naučnog članka- Naučno-istraživački projekti- Case study - analiza doktorskog rada		
Ishodi učenja:	Znanje: Usvajanje znanja potrebnog za kritičko čitanje i evaluaciju naučnih radova, odabir metoda za rad na vlastitim naučnim istraživanjima i samostalan istraživački pristup problemima. Vještine: Razvijanje generičnih vještina, te područno specifičnih vještina potrebnih za pripremu i izradu naučno-istraživačkog rada Kompetencije: Sposobnost doktoranta za samostalno naučno istraživanje i publiciranje naučno-istraživačkog rada.		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, grupni rad (seminar), individualni rad		

Metode provjere znanja sa strukturu ocjene¹:	Recenzija već objavljenog naučno-istraživačkog članka. (15% učešće u strukturi ocjene) Izrada i prezentacija rada po zadanoj ili slobodno izabranoj tematiki, u obliku naučno-istraživačkog rada/članka manjeg obima. (85% učešće u strukturi ocjene)
Literatura	<p>Obavezna:</p> <p>Dunleavy, Patrick (2005.): "Kako napisati disertaciju – Kako planirati, skicirati, pisati i dovršiti doktorsku disertaciju", Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb</p> <p>Silobrčić, Vlatko (2003.): "Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo", Medicinska naklada, Zagreb</p> <p>Zelenika, Ratko (2000.): "Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela", Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka</p> <p>Dopunska:</p> <p>Baban, Ljubomir i sur. (2000.): "Primjena metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja", Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek</p> <p>Šamić, Midhat, <i>Kako nastaje naučno djelo</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1990.</p> <p>Težak, Đ. (2002.): "Pretraživanje informacija na internetu", Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb</p> <p>Tolić, Dubravka, (2011.): „Akademsko pismo“, Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb</p> <p>Zelenika, Ratko (2004.): "Znanost o znanosti", Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka</p>

¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

3.2. GLAVNI IZBORNI MODULI I SEMESTRA

3.2.1. Arhitektonsko projektovanje

Šifra predmeta: 01.08.103.	Naziv predmeta: ARHITEKTONSKA KRITIKA KAO NEODJELJIVI DIO SUVREMENOG ARHITEKTONSKOG DJELA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 (2+15)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 15 Rad u seminaru 5 Individualni rad 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:					
Cilj (ciljevi) predmeta:	Omogućavanje analitičkog sagledavanja i metodološkog pristupa kompleksnoj arhitektonskoj problematici uz uvažavanje znanstveno - istraživačkog djelovanja. Naučiti čitati o arhitekturi i promatrati arhitekturu sa suvremenih stajališta. Poticanje stručnog i nepristranog procesa valoriziranja arhitektonskog djela (teorije i kritike). Naučiti pronaći istinsku stvaralačku vrijednost djela, misao, ideju, te ju znati adekvatno prezentirati.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Uvod: značaj kritičkog promišljanja i razvoja osnovne ideje, definiranje pojmove, konceptualnih okvira, teoretskih postavki, neodvojivost teorije I prakse,2. Istraživanje i razumijevanje arhitekture kao discipline, kroz različite segmente koji ju uokviruju u cjelinu - identitet arhitekture, zadaci i sredstva, strategije razvoja i njen utjecaj na fizičko i duhovno okružje.3. Povijesni prikaz razvoja kritičke misli,4. Preispitivanje aktualnog stanje arhitekture i arhitektonske teorije i kritike, te njen odnos spram povijesti.5. Istraživanje odnosa arhitekture spram njenog društvenog, političkog i kulturnog konteksta, te izvođenje i formiranje stavova o dubljem značenju arhitekture i postojanju ideje u arhitektonskom djelu,6. Na osnovu izabranih tekstova akcentira se problem kritike od Modernog pokreta do dilema postmodernog				

	doba obilježenog raznolikošću arhitektonskih pristupa i teorijskih stajališta koja ih prate. 7. Istraživanje novih tokova arhitektonske misli, referirajući se na druge znanstvene discipline – filozofija, književnost, psihologija, lingvistika, 8. Istraživanje recentnih teorijskih sustava (post-kriticizam, anti teorija i sl.) i njihovih veza za konkretnim arhitektonskim ostvarenjima.
Ishodi učenja:	Promišljanje arhitekture kao sinteze teorije i prakse. Stručno utemeljena valorizacija arhitektonskih ostvarenja i teoretskih postavki kroz povijest. Spremnost kritičkog promišljanja arhitekture od početka i u toku projektantskog procesa, što kvalitativno doprinosi projektantskoj ideji i realizaciji.
Metode izvođenja nastave:	Nastava se odvija kroz predavanja i konsultacije (grupne ili individualne). Razvijanje kontinuiranog rada kroz stalno učešće kandidata u diskusijama, čitanje zadanih tekstova i sagledavanje recentnih arhitektonskih intervencija, te iznošenje osobnih mišljenja i stavova. Očekuju se pisani izvještaji tijekom semestra .
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene²:	Provjera znanja vrši se na osnovu kontinuiranog rada, pisanih izvještaja i učešća studenta u diskusiji te završnog seminarskog rada i njegove prezentacije. Rad u Seminaru 20%, Uvod u NiR 20% NiR: 60%
Literatura³:	Obavezna: Colquhoun, A., 2009: Collected Essays in Architectural Criticism. Black Dog Publishing, London, UK Forty, A., 2000: Words and Buildings, A Vocabulary of Modern Architecture. Thames & Hudson, New York Frampton, K., 1987. Ten points on an Architecture of Regionalism: A Provisional Polemic. V: Canizaro, V.B. (ur.), 2007. Architectural Regionalism. Collected Writings on Place, Identity, Modernity and Tradition. New York: Princeton Architectural Press. Hayes, K. Michael., 1998: Architecture Theory since 1968. CBA, New York Huxtable, A. L., 2008: On Architecture. Walker & Company,

² Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

³ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

New York
Ibelings, H., 2002: Supermodernism Architecture in the Age of Globalization. NAi Publishers, Rotterdam
Magaš, B., 2012: Arhitektura Pristup arhitektonskom djelu. Školska knjiga Zagreb
Mallgrave & Contandriopoulos., 2011: Architectural Theory, An Anthology from 1871-2005. Blackwell Publishing
Mallgrave & Goodman., 2011: An Introduction to Architectural theory 1968 to the Present. Blackwell Publishing
Ugljen-Ademović, N., 2012: Kritika - stimulans arhitektonskoj ideji, Dobra knjiga d.o.o. Sarajevo
Ugljen-Ademović, N., 2007: Dvojnost pristupa problemu integriranja novog u postojeće u arhitektonskom oblikovanju - doktorski rad
stručni arhitektonski časopisi
Dopunska: Giedion, S., 1969: Prostor, vrijeme, arhitektura (Naslov originala: Raum, Zeit, Architektur). Građevinska knjiga
Ghirardo, D., 1996: Architecture After Modernism. Thames and Hudson Ltd.
Gregotti, V., 1996: Inside Arhitecture, (Naslov originala: Dentro l'architettura. Prevod: P. Wong, F. Zaccheo). Mit Press
Herrle, P., Wegerhoff, E., 2008: Architecture and Identity, LIT Verlag Munster
Jencks, C., 2000: Architecture 2000 and Beyond. Wiley-Academy, West Sussex

Šifra predmeta: 01.08.99.	Naziv predmeta: ARHITEKTURA 21. STOLJEĆA 1. - TEORIJA VS. PRODUKCIJA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 (2+15)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 14 Seminari 6 Individualni rad 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Upisan treći ciklus studija				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznavanje doktorskih kandidata sa arhitektonskom teorijom i produkcijom arhitekture 21. stoljeća, kroz prizmu izvora i razvoja dominantnih pojava u domenu arhitekture. Kandidati će dobiti uvid u široki spektar tema i pristupa karakterističnih za oblast arhitektonskog projektiranja u kontekstu osnovne teme.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvori i razvoj dominantnih pojava u arhitekturi 21. stoljeća - Teoretske osnove savremene arhitekture - Arhitektura i principi arhitekture 20. stoljeća - Kritička teorija vs. projektivna praksa 				
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Razumijevanje suvremenih teorijskih i projektantskih fenomena u suvremenoj arhitekturi. Vještine: Razvijanje generičnih vještina, te specifičnih vještina unutar oblasti savremene arhitekture Kompetencije: Sposobnost doktoranta za primjenu teorijskih osnova suvremene arhitekture u istraživanju i praksi</p>				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, grupni rad (seminar), individualni rad				
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjenama⁴:	Izrada i diskusija kritičkog osvrta/eseja na odabranu temu 5% Rad u Seminaru 15%, Uvod u NiR 15% NiR: 65%				

⁴ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Literatura ⁵ :	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kenneth Frampton, "Modern Architecture: A critical History", Oxford University Press, New York and Toronto, 1980.2. Charles Jencks, "The Language of Post-Modern Architecture", the 4th revised and enlarged edition, Academy Editions, London, © 1984 Charles Jencks & Maggie Kesswic3. Christian Norberg- Schulz, "Principles of Modern Architecture", Andreas Papadakis Publisher, © 2000 Christian Norberg Schulz4. Hans Ibelings, "European Architecture since 1890", © SUN architecture and author, Amsterdam 2011 <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none">5. Kenneth Frampton, "Genealogy of Modern Architecture: Comparative Critical Analysis of Built Form", Edited by Ashley Simone, © 2015/2016 Lars Müller Publishers, Zürich, and Kenneth Frampton,6. Luca Moliani ed., "Architecture: Movements and Trends from 19th Century to Present", © 2015 Skira Editore7. Charles Jencks, "The New Paradigm in Architecture", Yale University Press, New Haven and London, © by Charles Jencks 2002
---------------------------	---

⁵ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.101.	Naziv predmeta: PROSTORNI PROCESI POSTINDUSTRIJSKOG DOBA: TEORIJA, PRAKSA I ISTRAŽIVANJE U ARHITEKTURI 1.				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 2 +15 (NIR)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20 + 40 Predavanja i kritička diskusija po temama: 20 Individualni rad: 40			
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na naučnu oblast arhitektonsko projektovanje			
Preduslov za upis:		Nema preduslova			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje doktoranata sa tumačenjima dinamičnih savremenih prostornih procesa kroz teoretske i praktično-istraživačke postulate onih tendencija u arhitekturi koje odražavaju intenzivnost i (ne)predvidivost promjena aktualnog društvenog trenutka (definiranog kao postindustrijsko doba), kao što su: upotreba socijalnog resursa, nivoi participativnosti, atipične stambene strukture, porijeklo neformalnog stanovanja, reafirmacija stanovanja, objekti turizma, stanovanje iz perioda socijalizma (industrijsko doba), arhitektura I kulturološki identitet, redefiniranje kulturološkog konteksta (unutar 20.st i danas) kroz politike (kolektivnih) identiteta, procesi (ekonomski) cirkularnosti kroz arhitektonske prakse, kao i mnoge druge teme vezane za oblast.				
Tematske jedinice:	Savremeni prostorni procesi postindustrijskog doba: <ul style="list-style-type: none">- Prostorna obilježja Postindutrijskog doba- Arhitektura u kontekstu masovne urbanizacije- Obrasci ponašanja neformalnih stambenih struktura -- Upotreba socijalnog resursa u genezi arhitektonskih koncepta- Arhitektura unutar dinamično-refleksivnog karaktera (kulturološkog) identiteta- Dijalektički odnosi u arhitekturi: eksterijer-enterijer, javno-privatno i kontekst-koncept- Društveno-političko porijeklo neformalnog stanovanja- Stanovanje danas: Koncept stana i stambene zajednice unutar planski realiziranih stambenih naselja 20.stoljeća- Komparativna analiza stambenih dispozicionih rješenja- Turizam kao opredjeljujući i uticajni faktor prostornih procesa				

	<p>- Objekti kulture u službi urbane regeneracije</p>
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Uvid u široki spektar teoretsko-aplikativnog istraživanja unutar suvremenih arhitektonskih praksi kroz dijalektički odnos arhitektura-kultura-društvo</p> <p>Vještine: Kroz nastavu na predmetu student bi trebao unaprijediti vještine razvoja metoda kritičkog obzerviranja, vještine diskutovanja i prezentiranja, pisanja naučno-istraživačkog rada, te rada u timovima.</p> <p>Kompetencije: Nakon odslušane nastave student će moći postaviti strukturu i alate savremenih prostornih procese postindustrijskog doba- kao polazište za istraživanje;</p>
Metode izvođenja nastave:	<p>Sva predavanja su u trajanju po 2 časa. Tematske jedinice su podjeljenje tako da učestvuju nastavnici s Katedre za arhitektonsko projektovanje, UNSA-AF.</p> <p>NIR je individualni rad, koji u okviru teme MODULA student odabire prema vlastitom nahođenju.</p> <p>Konačnu ocjenu, kao zbirnu za Modul i NIR upisuje i potpisuje odgovorni nastavnik.</p>
Metode provjere znanja sa strukturonm ocjene⁶:	<p>Student radi naučno-istraživački rad u istom semestru koji je tematski vezan za nastavu na ovom nastavnom predmetu. Zbog toga se provjera znanja na ovom predmetu svodi na vrednovanje spremnosti za tematske jedinice, aktivnosti nastavi i rad na naučno-istraživačkom radu.</p>
Literatura⁷:	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Canizaro V., Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition, Princeton Architectural Press, 2007 2. Castells M. Uspon umreženog društva, Golden Marketing,2000: Zagreb: 3. Davis M.,Planet of Slums. Verso, 2006: London-New York: Verso 4. Mrduljaš, M. Kulić, V., Thaler, W.,Modernism in between, JOVIS, 2012. UNHABITAT. Challenge of Slums. Earthscan from Routledge, 2003: London. 5. Zygmunt, B.,Tekuća Modernost, Pelago, 2011: Zagreb <p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids I; High-rise mixed use buildings, a+t ediciones, 2008. - A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids

⁶ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁷ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

II; Low-rise mixed use buildings, a+t ediciones, 2008.
- A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids
III; Residential Mixed-Use Buildings, a+t ediciones, 2009.
- Castells M., *Moć identiteta*. Golden Marketing 2002: Zagreb:
- Castells M., *Kraj tisućljeća*. Golden Marketing 2003: Zagreb.
- Castells M., *City and the Grassroots*. University of California Press, 1983: Los Angeles
- Erdemci F., Philips, A. Social Housing- Housing the Social, SKOR, 2012.
- Lefavire, L., Tzonis, A. Architecture of Regionalism in the Age of Globalization – Peaks and Valleys in the Flat World, Routledge, 2012.
- Lessig, Lawrence, Remix, Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy, Bloomsbury Publishing, London, 2008.
- Mrduljaš, M., Kulić, V. Unfinished Modernisations - Between Utopia and Pragmatism. Udruženje hrvatskih arhitekata.
2012: Zagreb
- Skorup, Jelena. Atomizirani hotel - Novi tip hotelske arhitekture u revitalizaciji grada ili krajolika. ArTresor naklada, 2021: Zagreb
Časopisi:
- The Architectural Review
- Journal of Architecture and Planning (Transactions of AIJ)
- Arhitektonski časopisi koji su izlazili na prostorima bivše Jugoslavije:
Sarajevo: od 1966.-1993. ARH: časopis Društva arhitekata Sarajeva
Zagreb: od 1947. - Arhitektura : časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost
od 1954. - Čovjek i prostor: mjesečnik Saveza društva arhitekata Hrvatske
Beograd: od 1960. -1987. Arhitektura urbanizam : časopis za arhitekturu, urbanizam, primjenjenu umetnost i industrijsko oblikovanje ; organ Saveza Društava Arhitekata Srbije, Urbanističkog Saveza Srbije i Udruženja Likovnih Umetnika Primjenjenih Umetnosti i Dizajnera Srbije
Novi Sad: od 1982. - DaNS: časopis za arhitekturu i urbanizam

3.2.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja

Šifra predmeta: 01.08.107.	Naziv predmeta: NOVI PRISTUP KONCEPTUALIZACIJI I MATERIJALIZACIJI ARHITEKTONSKI DEFINIRANOG PROSTORA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 (2+15)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20 +40 Predavanja: 10 Kontakt-sati: 10 +40 ...			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:					
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje studenata sa novim tendencijama (pristupom) konceptualizaciji i matrijalizaciji arhitektonski definiranog prostora sagledanim u kontekstu poruka Agende 21, Kyoto-protokola, Konvencije iz Aarhusa, Deklaracije "Environment for Europe"...Nove estetske mogućnosti arhitekture.				
Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	Prema sadržaju obveznog udžbenika: Hadrović, A. (2016). <i>Novi pristup konceptualizaciji I materijalizaciji arhitektonski definiranog prostora</i> . Sarajevo: Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu. UVOD 1. OKRUŽENJE 1.1. PRIRODNO OKRUŽENJE 1.2. DRUŠTVENO OKRUŽENJE 1.2.1. Društveno-ekonomski odnosi 1.2.2. Geopolitički položaj 1.2.3. Historija 1.2.4. Filozofija 1.2.5. Znanost 1.2.6. Umjetnost 1.2.7. Religija 1.2.8. Etika 1.2.9. Personalni identitet 1.2.10. Društveni identitet 1.2.11. Kulturno-historijsko nasljeđe 1.2.12. Relevantna legislativa				

- 1.2.13. Legislativa iz područja kulturno-historijskog nasljeđa
- 1.3. Legislativa iz područja energetske učinkovitosti
- 1.3.1. Međunarodni mehanizmi finsnsiranja projekata korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti
- 1.3.2. Instrumenti Europske komisije za financiranje energetskih projekata
- 1.3.3. Mehanizmi financiranja prema Konvenciji o promjeni klime (UN Framework Convention for Climate Change (UNFCCC))
- 1.3.4. Mehanizmi financiranja u sklopu UNECE-projekta Financiranje projekata energetske učinkovitosti radi ublažavanja promjene klime (Energy Efficiency Investments for Climate Change Mitigation)
2. ČOVJEK
- 2.1. DEFINICIONO PODRUČJE UGODNOSTI
ČOVJEKA: ZDRAVSTVENO-HIGIJENSKI I FIZIOLOŠKI ASPEKT
- 2.2. DEFINICIONO PODRUČJE UGODNOSTI
ČOVJEKA: FILOZOFSKO-ESTETSKI I PSIHOLOŠKI ASPEKT
3. GRANICE
- 3.1. ARHITEKTURA ZA VRIJEME KOJE DOLAZI
- 3.2. ARHITEKTURA ZA ODRŽIVI SVIJET
- 3.3. KOLIKO JE DALEKO BUDUĆNOST?
- 3.4. NOVI PRISTUP KONCEPTUALIZACIJI I MATERIJALIZACIJI GRANICA ADP-a
- 3.4.1. Princip pojačane toplinske izolacije granica ADP-a
- 3.4.2. Double skin façade (dvostruka fasada)
- 3.4.3. Solar Wall (Solarni zid)
- 3.4.4. Koncept „kuća u kući”
- 3.5. KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE
- 3.5.1. Korištenje energije Sunčevog zračenja
- 3.5.2. Korištenje energija vjetra
- 3.5.2.1. Vjetroelektrane, turbine i tornjevi
- 3.5.3. Geotermalna energija.....
- 3.5.4. Hidroenergija
- 3.5.5. Biomasa
- 3.6. VISOKI NIVO TOPLINSKE IZOLIRANOSTI ARHITEKTONSKIH OBJEKATA
- 3.7. DNEVNO OSVJETLJENJE
- 3.7.1. NOVE KONSTRUKCIJE I NOVI MATERIJALI ZA NOVE MOGUĆNOSTI ARHITEKTURE

	<p>3.7.2. Novo viđenje principa „manje je više“</p> <p>3.8. PRETVORBA SUNČEVOG ZRAČENJA U ELEKTRIČNU STRUJU</p> <p>3.8.1. Solarne elektrane</p> <p>3.8.2. Solarni automobili i solarne letjelice</p> <p>3.9. NOVI ALATI U ARHITEKTONSKOM DIZAJNU</p> <p>3.9.1. Modeliranje i simulacije</p> <p>3.9.1.1. Energetsko modeliranje</p> <p>3.10. KOMPLEKSNE ARHITEKTONSKE REALIZACIJE</p> <p>4. PERSPEKTIVE</p> <p>4.1. KVALITET PROSTORA</p> <p>4.1.1. Uspostavljanje unutarnje specifikacije performansi</p> <p>4.1.2. Arhitektura s etičkim pristupom okruženju</p> <p>4.2. ZEMLJA, SVEMIR, DRUGA NEBESKA TIJELA</p>
Ishodi učenja:	<p>Znanje: student bi trebao stići znanja o pojavi „novih pristupa arhitekturi“ koji su bili snažan zamajac u njenom razvoju, na dobrobit čovjeku.</p> <p>Vještine: student be, prepoznavajući svoju osobnost trebao, pri rješavanju svakog arhitektonskog zadatka, biti svjestan da se arhitektura radi za potrebe današnjice, ali i sa iskorakom u budućnost, uz uvažavanje provjerenih vrijednosti iz prošlosti.</p> <p>Kompetencije: student bi trebao biti sposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzatno-empirijske komponente.</p>
Metode izvođenja nastave:	Predavanja sa video-prezentacijom. Interaktivnanastava.
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene ⁸ :	Studenti rade naučno-istraživački rad na zadatu temu; radnja se javno brani u vidu video-prezentacije, a hard-copy verzija rada se predaje nastavniku. Samostalni NIR 100 %.
Literatura ⁹ :	<p>Obvezna:</p> <p>Hadrović, A. (2016). <i>Novi pristup konceptualizaciji I materijalizaciji arhitektonski definiranog prostora</i>. Sarajevo: Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu.</p> <p>Dopunska:</p> <p>Balcomb, J. D. (1992). <i>Passive Solar Buildings</i>, Cambridge, MA: MIT Press.</p> <p>Behling, S. & S. (1996). <i>Solar Power, The Evolution of Sustainable Architecture</i>. Munich, London, New York: Prestel.</p> <p>Czalapaj, P. (2005). <i>Contemporary Architecture and the Digital</i></p>

⁸Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁹Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- Design Process.* Amsterdam, Boston, Sydney, Tokyo: Architectural Press.
- Gustafson, H. (1992). *Building Materials Identified as Major Sources for Indoor Air Pollutants – A Critical Review of Case Studies.* Stockholm: Byggforskningsradet, Swedish Council for Building Research.
- Hadrović, A. (2007). *Defining Architecrural Space on the Model of the Oriental Style City House in Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro, Kosovo and Macedonia.* North Charleston, SC: Booksurge, LCC.
- Hadrović, A. (2010). *Arhitektonika fizika, drugo izdanje.* Sarajevo: Arhitektonski fakultet.
- Hadrovic, A. (2015), *Velike svjetske izložbe: arhitektura kao prethodnica budućnosti,* Sarajevo, Avicena,
- Hadrovic, A. (2016), *STADIONI,* Sarajevo, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu,
- Hadrović, A. (2020), *PERSPEKTIVE ARHITEKTURE,* Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
- Hadrović, A. (2021), *EARTH WATER ARCHITECTURE (PODVODNA ARHITEKTURA),* Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
- Hadrović, A. (2021), *EARTH WATER AIR ARCHITECTURE (ARHITEKTURA NA VODI),* Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
- Hadrović, A. (2021), *EARTH AIR ARCHITECTURE (ARHITEKTURA U ZRAKU),* Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
- Hadrović, A. (2021), *Mreža puteva arhitekture: trajektoriji bioklimatske arhitekture i arhitekture apstraktnih formi,* Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu
- Larson, R., West, E. (1996). *Implementation of Solar Termal Technology.* Cambridge, MA: MIT Press.
- Löf, G. (1992). *Active Solar Systems.* Cambridge, MA: MIT Press.
- The Phaidon Atlas of Contemporary World Architecture,* ISBN 0-7148-4312-1, Retrieved from: www.phaidon.com
- Vale, B.& R. (2002). *The New Autonomus House, Design and Planing for Sustainability.* London: Thames & Hudson.
- Vilson, A. (1998). *Green Development. Integrating Ecology and Real Estate.* New York, Toronto: Rocky Mountain Institute & John Wiley & Sons.
- Wines, J. (2000). *Green Architecture.* Cologne, London, Madrid, New York, Paris, Tokyo: Taschen. Retrieved from: www.taschen.com
- Winter, F. (1992). *Solar Collectors, Energy Storage, and Materials.* Cambridge, MA: MIT Press.
- Yeang, K. (1999). *The Green Skyscraper, The Basis for Designing Sustainable Intesive Buildings.* Munich, London, New York: Prestel.

Šifra predmeta: 01.08.110.	Naziv predmeta: LAKE NOSIVE KONSTRUKCIJE 1				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 (2+15)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 10 Seminar 10 Individualni rad sa kandidatom 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast Konstruktivni sistemi				
Preduslov za upis:	Prema Pravilima studiranja				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Sticanje novih i unapređivanje stečenih znanja iz oblasti konceptualnog dizajna savremenih struktura po principima optimizacije nosive konstrukcije.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	1. Uvod. Razvoj savremenih nosivih sistema 2. Pregled dosadašnjih istraživanja 3. Konceptualni dizajn lakih nosivih konstrukcija 4. Optimizacija nosivih struktura- osnovni principi i metode (teorijske, numeričke, eksperimentalne) 5. Klasifikacija lakih nosivih konstrukcija (materijal, struktura, integracija svojstava i uticaja). Rad u seminaru prema afinitetima kandidata s ciljem definiranja uže naučne oblasti za dalja istraživanja i izradu metodološke šeme Naučno-istraživačkog rada 1. Individualni rad sa kandidatom pri izradi Naučno-istraživačkog rada 1-pregledni rad.				
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Savladavanjem materije ovog predmeta kandidati stiču znanja vezana za osnovne principe optimizacije nosive strukture i uvid u metodologiju teorijskih, numeričkih i eksperimentalnih istraživanja iz oblasti lakih nosivih konstrukcija.</p> <p>Vještine: Kandidat stiče stručne i naučne sposobnosti za dalja istraživanja u oblasti konceptualnog dizajna lakih nosivih konstrukcija.</p> <p>Kompetencije: Izrada metodološke strukture i preglednog naučno-istraživačkog rada u dатој oblasti.</p>				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, rad u seminaru, individualni rad sa kandidatom				

Metode provjere znanja sa strukturuom ocjene¹⁰: Literatura¹¹:	<p>Rad u seminaru: 20% Metodološka šema za NIR1: 20% NIR 1: 60%</p> <p>Obavezna: S. Miljanović, M.Zlatar, A. Šljivić, <i>Lake nosive konstrukcije</i>, Skripta - III ciklus studija, Univerzitet u Sarajevu-Arhitektonski fakultet, (2022). K. Miura, S. Pellegrino, <i>Forms and Concepts for Lightweight Structures</i>, New York : Cambridge University Press, New York, (2020); <i>Adaptable Architecture (IL 14)</i>, Institut fur Leichte Flachentragwerke, Stuttgart, (1975); <i>Experiments, Form-Force-Mass (IL 25)</i>, Institut fur Leichte Flachentragwerke, Stuttgart, (1990); Schlaich, J. B., <i>Leicht Weit - Light Structures</i>. Stuttgart: Prestel, (2003);</p> <p>Dopunska: <i>Conceptual Design of Structures</i>. (Volume I - Methodology; Volume II- Case Studies). Stuttgart: E.Kurz and Co.,(1996); B. Descamps, <i>Computational Design of Lightweight Structures- Form Finding and Optimization</i>, Great Britain and the United States by ISTE Ltd and John Wiley & Sons, Inc, (2014); K.U. Bletzinger, E. Ramm, <i>Structural Optimization and Form Finding of Lightweight Structures, Lightweight Structures in Architecture, Engineering and Construction IASS/IEAust/LSAA International Congress Sydney, Australia (1998)</i>; Ofner, R., <i>Leichtbau und Glasbau</i>. Graz: TU Graz - IBK (Fachbereich Ingenieurbaukunst), (2007);</p> <p>Ostala dopunska literatura bit će definirana prema izboru užih istraživačkih oblasti kandidata.</p>
--	---

¹⁰ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹¹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

3.2.3. Urbanizam i prostorno planiranje

Šifra predmeta: 01.08.116.	Naziv predmeta: SUVREMENI TEORETSKI ASPEKTI U URBANIZMU-PLANIRANJU 1				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 (2+15)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 60 (20+40) - Nastavni predmet sa predavanjima: 20 sati (Predavanja:12, Rad u seminaru:8) 2 kredita - Naučno istraživački rad: 40 sati kontakt nastave, 15 kredита			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Prema pravilima za III CIKLUS				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upućivanje studenata u suvremena teoretska kretanja u urbanističkoj I planerskoj struci. Globalizacija i internacionalizacija kao negativna ili pozitivna, ali neminovna događanja u svim aspektima življenja, pa tako i aktivnostima organizacije urbane sredine.Načini i odgovori na potrebe urbanih transformacija svih profila. Ponovna socijalizacija otvorenih prostora grada.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicomama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Teorija prostornog planiranja 1 - Grad savremenog doba/razgradnja grada - Urbane transformacije 1 - Landscape urbanizam/teoretske osnove - Bioklimatski urbanizam - Noćna slika grada (urban nightscape) 				
Ishodi učenja:	<p>Znanje: usvajanje I proširivanje znanja iz navedenih tematskih oblasti</p> <p>Vještine: sposobnost rada u interdisciplinarnom timu, razvijanje transdisciplinarnog razumijevanja u procesu kreiranja I modeliranja savremene urbane sredine I općenito integralne slike grada.</p> <p>Kompetencije: Osposobljenost za primjenu različitih transdisciplinarnih metodologija u procesu kreiranja savremene urbane sredine. Sposobnost utvrđivanja ciljeva za lični akademski razvoj te razvoj karijere I sposobnost rada na istim</p>				
Metode izvođenja nastave:	Online, rad u seminaru, ex katedra				

Metode provjere znanja sa strukturu ocjene¹²:	Diskusija u seminaru: 40% izlaganje i odbrana naučnoistraživačkog rada, pregled relevantne literature 60%
	<p>Obavezna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alexander, Christopher (1965) „A City is not a tree“, u: Thackara, J. (ed.) (1988) Design After Modernism: Beyond the Object; - Thames an Hudson, London, pp. 67-84. http://www.arg.umfg.br/rcesar/alex/alexander/alexander2.html - Marinović-Uzelac, Ante (1978) Socijalni prostor grada, Zagreb: SNL; - Marinović-Uzelac, A. (1984) „Atenska povelja, Što je bila – Što jest – Što će biti“, u: Arhitektura, 37-38: 24-31, Zagreb; - Linč, Kevin (1974) Slika jednog grada, Beograd: Građevinska knjiga; - Lynch, Kevin (1996) Goo city form, Cambridge, Mass.: The MIT Press; - Žuljić Vlasta et al. (2005) Funkcije centraliteta glavnog grada države – Sarajevo, Studija za izradu plana Kantona Sarajevo, Sarajevo: Arhitektonski fakultet Sarajevo.
Literatura¹³:	<p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bacon E.N. "DESIGN OF CITIES", The Viking Press, New York 1974. - Giedeon S. "PROSTOR VREME ARHITEKTURA", Građevinska knjiga, Beograd 1969. - Marinović-Uzelac A. "SOCIJALNI PROSTOR GRADA", Liber, Zagreb 1978 - Marinović-Uzelac A. "PROSTORNO PLANIRANJE", Dom i svijet, Zagreb 2001. - Milić B. "RAZVOJ GRADA KROZ STOLJEĆA I, II i III", Školska knjiga, Zagreb, 2002 - Mirković B. "OSNOVI URBANIZMA 1a, 1b, 2a i 2b" Građevinska knjiga, Beograd 1976 - Mumford L. "GRAD U HISTORIJI", Naprijed, Zagreb 1968. - Pegan S., „Osнове urbanističkog i graditeljskog zakonodavstva“, Acta architectonica, Zagreb 2006.

¹² Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹³ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

3.2.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeda

Šifra predmeta: 01.08.124.	Naziv predmeta: ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLJEĐA 1		
Ciklus:3.	Godina:1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 17 2 +15 (NIR)
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20 +40 Predavanja 10 Seminar 10 Individualni rad sa kandidatom 40	
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet	
Preduslov za upis:		Upisan III ciklus	
Cilj (ciljevi) predmeta:		Sticanje teoretske podloge za rad na temama iz Zaštite graditeljskog naslijeda.	
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>		<ol style="list-style-type: none">Uvodna predavanjaSloženost metoda zaštite kao odabranih alata za fizičke intervencije na graditeljskom naslijeđu. Svaka od metoda zaštite koja je kroz povelje i konvencije regulirana u toku svoje primjene postaje složena i mijenja svoje specifične odrednice.Metodološki postupci i primjena brojnih drugih naučnih disciplina Složenost metoda zaštite kao novih alata implicira i složenim metodološkim postupcima koji usavršavaju i usložnjavaju postupak zaštite graditeljskog naslijeda, a samim tim i tok uspostavljenih koraka.Historijska slojevitost kao dokaz tradicionalnosti Prateći nastanak ambijenta i potvrđujući njegovu slojevitost dokazujemo da kontekst u kojem se graditeljsko naslijeđe javlja može imati dodatnu vrijednost kao tretirana integralna baština, a na taj način se daje i osnova za adekvatnu valorizaciju, kako ambijenta, kao konteksta tako i akcentiranog graditeljskog naslijeda kao historijskog koncepta. Time se otvara mogućnost i argumentacija i za suvremenih koncepta koji se stvara u historijskom ambijentu.Pojmovi Mjesto – Nemjesto (Place and Placelessness) Razvoj poimanja mjesta/nemjesta kroz teoriju od E. Relph (1976) do , M. Sorkina (1992) do teorija Sasken (2008.), Castells (2000) - pojašnjavanje transformacije posebnosti i karaktera mjesta od humanog, i utilitarnog do prostora bez identiteta i relacije s kontekstom.	

	<p>6. Regionalizam. Analiza pojma i regionalističkih pristupa od konzervativnog (istorijskog), preko kritičkog, te savremenog pristupa kroz teoriju i praksu. Arhitektonska i urbana tipologija. Parametri konteksta.</p> <p>7. Memorija mjesta. Analiza memorije mjesta, kolektivna, individualna, arhitektonske i simboličke vrijednosti, primjeri kroz teoriju i praksu. U radu na definiranju osjećaja mjesta i pamćenja Norberg-Schulz navodi, da zbog kompleksne prirode, mjesta se ne mogu opisati samo pomoću analitičkih, konkretnih elemenata - mjesto mora biti funkcionalno i organizirano, ali i poetično i simbolično, da govori o društvu, njegovoj tradiciji i prirodi, ali i odražavaju složenost života.</p> <p>8. Koncepcije vrijednosti kulturnog dobra – utjecaj stvaralačke intencije na proces restauracije/konzervacije; Sučeljavanje saznanja analitičke filozofije i doktrine zaštite kulturnog naslijeđa u raspravi o problemu istinitosti vrijednosti kulturnog dobra. Stvaralačka/kreacijska intencija predstavlja važan regulatorni faktor pri donošenju odluke o tome je li baština lišena izvorne supstancije i dalje autentična/istinita.</p> <p>9. Sinkretičke pojave unutar historijskih urbanih područja; Analiza suvremenih teorija o sinkretičkim modelima društvene prakse kao novog alata u okolnostima u kojima je pluralizam značenja na djelu (stanovite arhitektonske prakse, ali i prostori gdje se sučeljavaju nekoherentne logike - historijska urbana područja okarakterizirana historijsko-stilskom slojevitošću). Sinkretizam se promatra kao sam proces nastanka, ali i kao konačna rezolucija (Lambropoulos, 2001) u kojoj je porijeklo sučeljenih komponenata i dalje vidljivo, za razliku od kontaktnih rezolucija kao što su sinteza, asimilacija, disolucija (Stewart, 1999).</p> <p>10. 'Otporna' kulturna baština (Resilience of heritage); Koncepcija 'otpornost baštine' je nadgradnja dosadašnjeg održivog (sustainable) pristupa očuvanju, koji se uglavnom fokusirao na ishode, dok otpornost daje prioritet samom procesu zaštite. Otpornost je „sposobnost sistema - poput objekta baštine - da apsorbira smetnje i još uvjek zadrži osnovnu funkciju i strukturu“ (Preserving Historical Building, 2020; Limnios Mamouni, 2014)</p>
Ishodi učenja:	Znanje: Proširenje/nadogradnja znanja o Zaštiti graditeljskog naslijeđa, kroz teoterski i praktični okvir. Vještine: Studenti stječu vještine analize i sinteze spoznaja, vještine naučnog istraživanja i promišljanja o pojmovima i pojavama, te kompleksnosti zaštite naslijeđa Kompetencije: Stiču se kompetencije za naučno-istraživački rad iz oblasti

Metode izvođenja nastave:	Sva predavanja su u trajanju po 2 časa. Tematske jedinice su podjeljenje tako da učestvuju svi nastavnici s Katedre. NIR je individualni rad sa akademskim savjetnikom, tj.supervizorom koji u okviru teme MODULA student odabire prema vlastitom nahođenju. Konačnu ocjenu, kao zbirnu za Modul i NIR upisuje i potpisuje odgovorni nastavnik u suglasnosti i na inicijativu odabranog supervizora
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene¹⁴:	Ukupna ocjena: odslušan Modul 20% + NIR 80%
Literatura¹⁵:	<p>Literatura je data u skupinama prema segmentima unutar Modula:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, NY, 19942. Eren,H; Pašić a; Idrizbegović Zgonić a, Restoration of Mosques in Bosnia and Herzegovina,IRCICA 20133. Jokilehto,j, A History of Architectural ConservationButterworth- Heinmann, London,20014. Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 19855. Marasović, T, Zaštita graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 19836. Sanković Simičić, V, Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 20007. Zevi, L, Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 20028. Zgonić Idrizbegović, A, Magistarski rad_Arhitektonske smjernice za obnovu Starog grada u Mostaru, Sarajevo, 20039. Chabbouh-Akšamija L. Tradicija između autentičnosti i falsifikata, Acta arhitectonica et urbanistica, Sarajevo,201010. Chabbouh – Akšamija L. Arhitektura svrhe, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 200811. Chabbouh -Akšamija L. Gradačac, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, 202012. Chabbouh-Akšamija L. Pravosudna palata, Pravni fakultet, KA, Sarajevo, 2019 1. Auge, M. (2001.), "Nemjesta" – uvod u moguću antropologiju supermoderniteta, Karlovac: PSEFIZMA.

¹⁴ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹⁵ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

2. Buchanan, I. (1999.), Non Places: Space in the Age of Supermodernity, London: Taylor & Francis Ltd.
 3. Relph, E. (1976.), Place and Placelessness, London: Pion.
 - Ritzer, G. (2003.)
 4. Sasken,S. (2008.) Territory, Authority, Rights: From Medieval to Global Assemblages :Princeton University Press
 5. Sasken,S.(2007) Deciphering the Global: Its Scales, Spaces and Subjects :Routledge, London
 6. Tuan, Y. (1977), Space and Place: The perspective of Experience, Minneapolis: University of Minnesota Press.
 7. Canizzaro, V (2007) Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity and Tradition., New york: Princeton Architectural Press
 8. Frampton (1983), "Towards a Critical Regionalism. Six Points for an Architecture of Resistance," in Essays on Postmodern Culture, Seattle: Bay Press
 9. Holl,S , Pallasmaa and A. Perez-Gomez (2006), "Questions of Perception, Phenomenology of Architecture: San Francisco: William Stout PublishersTzonis & Liane (2003), Critical Regionalism: Architecture and Identity in a Globalized World, Munich: Prestel Pub Connerton, P. (1989) How societies remember, *New York: Cambridge: University Press*
 10. Hornstein,S (2011)Losing site, Architecture, Memory and Place, Surrey: *Ashgate Publishing Ltd*,
 11. Norberg Shultz, C(2012), The phenomenon of place, *New York: Routledge*,
 12. Nouvel,J& J. Boudillard,(2008) Singularni objekti – Arhitektura i filozofija, Zagreb: AGM
-
1. V. Lambropoulos, "Syncretism as Mixture and as Method", *Journal of Modern Greek Studies* 19(2), 221-235 (2001). doi:[10.1353/mgs.2001.0020](https://doi.org/10.1353/mgs.2001.0020)
 2. Ch. Stewart, "Syncretism and Its Synonyms: Reflections on Cultural Mixture", *Diacritics* 29(3), 40–62 (1999).
 3. Ch. Stewart, "From Creolization to Syncretism: Climbing the Ritual Ladder", in *Routledge International Handbook of Diversity Studies*, edited by S. Vertovec, (Routledge, New York, 2015), pp. 355-362.
 4. J. Law, G. Afdal, K. Asdal, W. Lin, I. Moser and V. Singleton, "Modes of Syncretism: Notes on Noncoherence", *Common Knowledge* 20 (1), 172-192 (2014).
 5. M. Pye, "Syncretism and Ambiguity", *Numen* 18(2), 83-93 (1971). doi: <https://doi.org/10.1163/156852771X00026>
 6. M. Pye, "Syncretism versus synthesis", *Method & Theory in the Study of Religion* 6(3), 217–229 (1994).
 7. J. H. Kamstra, *Synkretisme: Op de grens tussen theologie en godsdienstfenomenologie* (E. J. Brill, Leiden, 1970).

8. T. Scaltsas, „ Identity, Origin and Spatiotemporal Continuity,” *Philosophy*, vol 56, no. 217, pp. 395-402, 1981.
9. UNESCO, “Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention”, CC-77/CONF.001/8 Rev. 3., UNESCO WH Center, Paragraph 18. (2016). <http://whc.unesco.org/archive/opguide77a.pdf>.
10. J. Jokkilehto, “Considerations on Authenticity and Integrity in World Heritage Context”, *City & Time* 2(1), (2006). <http://www.cecibr.org/novo/revista/docs2006/CT-2006-44.pdf>.
11. J. Jokilehto, “World Heritage: Defining the outstanding universal value”, *City & Time*, 2(2), (2006). <http://cecibr.org/novo/revista/docs2006/CT-2006-45.pdf>.
12. J. Jokilehto, „The Complexity of Authenticity”, *Kunstiteaduslikke Uurimusi*, 18(3-4), 125-135 (2009).
13. H. Stovel, “Effective use of authenticity and integrity as world heritage qualifying conditions”, *City & Time*, 2 (3), 21-36 (2007). <http://www.cecibr.org/novo/revista/docs2007/CT-2007-71.pdf>.
14. H. Stovel, “Effective use of authenticity and integrity as world heritage qualifying conditions”, *City & Time*, 2 (3), 23 (2007). <http://www.cecibr.org/novo/revista/docs2007/CT-2007-71.pdf>.
15. H. Stovel, From commentaries included in Annex 4, The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, UNESCO WH Centre, Annex 4 (2003).
16. N. Ex, „Zo goed als oud. De achterkant van het restaureren.” Amsterdam: Amber.
17. D. Lownthal, “Changing Criteria of Authenticity;” In: K. E. Larsen, J. Jokilehto, L. Raymond, K. Masuda, N. Marstein, & H. Stovel (eds.) *Nara Conference on Authenticity*. Nara: UNESCO, *Agency for Cultural Affairs Japan, ICCROM, ICOMOS*, pp. 121-136, 1995.
18. B. Walter, „The Work of Art in the Age of Its Technological Reproducibility,” Cambridge, Massachusetts London: The Belknap Press of Harvard University Press, 2008.
19. C. Brandi, “Theory of Restoration, I,” In: *N. Stanley-Price, M. Kirby Talley Jr., and A. Melucco Vaccaro (eds.) Historical and Philosophical Issues in the Conservation of Cultural Heritage*, pp. 230-235, Los Angeles: The Getty Conservation Institute, 1996.
20. N. Goodman, „Languages of art. An approach to a theory of symbols,” Indianapolis, NY, Kansas City: The Bobbs-Merrill company, 1968.
21. U. Eco, „La production des signes,” Paris: Librairie générale française, 1992. Identical Reconstruction and Heritage Authenticity
22. C. Houbart, “Identical Reconstruction and Heritage Authenticity”, *Le Vie dei Mercanti. S.A.V.E. Heritage: Saveguard of Architectural, Visual, Environmental Heritage*,

2011.

23. D. N. Fixler, "Is It Real and Does It Matter? Rethinking Authenticity and Preservation," *Journal of the Society of Architectural Historians*, University of California Press. Vol. 67, No. 1, pp. 11-13, 2008.
24. N.M. Elabd, 2020. "Preservation of heritage buildings: rebuilding resilient communities through innovative technologies", in: BuiltViz 2020 Symposium, (2020).
25. R.W. Flint, "Seeking resiliency in the development of sustainable communities", *Hum. Ecol. Rev.*, (2010).
26. P.J. Godwin, "Building conservation and sustainability in the United Kingdom", *Procedia Engineering* 20, 12-21 (2011).
27. R.Kasperson, G. Dabelko, "Linking vulnerability, adaptation and resilience science to practice: pathways, players and partnerships", *Integrating Science and Policy*, 117-148 (2012).
28. D. Lerch, "Six Foundations for Building Community Resilience", Post Carbon Institute, California, (2015).
29. E.A. Mamouni Limnios, "The resilience architecture framework: four organizational archetypes", *Eur. Manag. J.* 32 (1), 104-116 (2014).
30. K. Maclean, H. Ross, "Six attributes of social resilience" *J. Environ. Plann. Manag.* 57 (No.1), 144-156 (2014).
31. D. Marchese, E. Reynolds, M.E. Bates, H. Morgan, S.S. Clark, I. Linkov, "Resilience and sustainability: similarities and differences in environmental management applications", *Sci. Total Environ.* 613, 1275-1283 (2018).
32. F.H. Norris, S.P. Stevens, B. Baum, K.F. Wyche, "Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness", *Am. J. Community Psychol.* 41, 127-150 (2008).
33. Preserving Historical Buildings, "The Most Sustainable Thing Is Not to Build New Stuff" (2020). <https://www.theguardian.com/sustainable-business/architecture>.
34. Ch. L. Redman, "Should sustainability and resilience be combined or remain distinct pursuits", *Ecol. Soc.* 19(2), (2014).
35. D. Rodwell, "Conservation and sustainability in historic cities", Blackwell Publishing, (2007).

3.3. GLAVNI IZBORNI MODULI II SEMESTRA

3.3.1. Arhitektonsko projektovanje

Šifra predmeta: 01.08.104.	Naziv predmeta: ULOGA ARHITEKTURE I ARHITEKTONSKOG DISKURSA U KONSTRUIRANJU KULTURNOG IDENTITETA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 (2+14)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 15 Rad u seminaru 5 Individualni rad 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	-				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Razumijevanje važnosti kulturnog identiteta i suvremenih arhitektonskih procesa pri njegovoj izgradnji. Razmatranje kulturnog identiteta kao dinamičnog fenomena, ovisnog o promjenama na socijalnom, političkom, ekonomskom, te cjelokupnom kulturološkom planu. Naučiti valorizirati arhitekturu kroz njen doprinos razvijanju kulturnog identiteta.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Uvod: definiranje pojmljiva: kulturni identitet, mjesto, memorija, kultura, arhitektura - nekad i sad.2. Prezentacija različitih stavova spram pojma kulturnog identiteta i njegovog odraza kroz arhitekturu, (ispravno-neispravno)3. Razmatranje pojmljiva "ne-mjesta" i "antropološkog mesta" kao okosnice pri gradnji ili razgradnji mesta bogatog kulturnim identitetom, (prostorni identitet, identitet mesta).4. Razmatranje nezaobilaznog odnosa regionalno - univerzalno u svjetlu najnovijih dešavanja u arhitekturi.5. Analiza različitih stavova arhitekata, teoretičara i povjesničara arhitekture, gdje se, pomoću brojnih primjera izučava kako formirati osobne stavove i ponuditi nove ideje.				
Ishodi učenja:	Promišljanje pojma kulturnog identiteta u suvremenim okvirima i kontekstu, te njegova pravilna integracija u projektantski proces.				

Metode izvođenja nastave:	Nastava se odvija kroz predavanja i konsultacije (grupne ili individualne). Razvijanje kontinuiranog rada kroz stalno učešće kandidata u diskusijama.
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene¹⁶:	Provjera znanja vrši se na osnovu kontinuiranog rada, te završnog seminar skog rada i njegove prezentacije. Rad u Seminaru 20%, Uvod u NiR 20% NiR: 60%
Literatura¹⁷:	<p>Abel, C., 2017: Architecture and Identity Responses to Cultural and Technological Change. Routledge T&F Group</p> <p>Colquhoun, A., 2009: Collected Essays in Architectural Criticism. Black Dog Publishing, London, UK</p> <p>Forty, A., Words and Buildings, A Vocabulary of Modern Architecture. Thames & Hudson, New York, 2000.</p> <p>V: Canizaro, V.B. (ur.), 2007. Architectural Regionalism. Collected Writings on Place, Identity, Modernity and Tradition. New York: Princeton Architectural Press.</p> <p>Giedion, S., 1969: Prostor, vrijeme, arhitektura (Naslov originala: Raum, Zeit, Architektur). Građevinska knjiga, Beograd</p> <p>Ghirardo, D., 1996: Architecture After Modernism. Thames and Hudson Ltd.</p> <p>Hayes, K. Michael., 1998: Architecture Theory since 1968. CBA, New York</p> <p>Herrle, P., Wegerhoff, E., 2008: Architecture and Identity, LIT Verlag Munster</p> <p>Ibelings, H., 2002: Supermodernism Architecture in the Age of Globalization. NAi Publishers, Rotterdam</p> <p>Jencks, C., 2000: Architecture 2000 and Beyond. Wiley-Academy, West Sussex</p> <p>S. Bandyopadhyay, G. Garma Montiel (ur.), 2013: The Territories of Identity Architecture in the Age of Evolving Globalization, Routledge</p> <p>Ugljen-Ademović, N., 2002: Vrednovanje starog i novog - sistematično proučavanje starog da bi se moglo izraditi kreativno novo - magistarski rad. Ljubljana</p> <p>Ugljen-Ademović, N., 2007: Dvojnost pristupa problemu integriranja novog u postojeće u arhitektonskom oblikovanju - doktorski rad</p> <p>Regionalizam i globalizacija, Arhitektura - stručni i znanstveni časopis UHA-e, 2003.</p>

¹⁶ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹⁷ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.100.	Naziv predmeta: ARHITEKTURA 21. STOLJEĆA 2. - PREMA ARHITEKTURI - GRADU - KRAJOLIKU BUDUĆNOSTI				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 (2+14)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 14 Rad u seminaru 6 Individualni rad 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Upisan treći ciklus studija				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznavanje doktoranta sa arhitektonskom teorijom i produkcijom arhitekture 21. stoljeća. Doktoranti će dobiti uvid u široki spektar tema i pristupa karakterističnih za oblast arhitektonskog projektiranja u kontekstu osnovne teme.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ul style="list-style-type: none">- Krajolik-Grad-Arhitektura: prema cjelovitom dizajnu krajolika, grada i arhitekture- Grad savremenog doba – razgradnja I dehumanizacija grada vs urbana obnova I ozdravljenje grada- Korijeni i razvoj savremenog dizajna krajolika, grada i arhitekture 20. i 21. stoljeća u Bosni i Hercegovini- Perspektive dizajna i razvoja dizajna prostora i mjesta budućnosti- Arhitektura 21 stoljeća vs. Fundamenti arhitekture- Primjena inovativnih alata i kolaborativnog pristupa u oblikovanju javnih prostora				
Ishodi učenja:	Znanje: Razumijevanje suvremenih teorijskih i projektantskih fenomena u suvremenoj arhitekturi. Vještine: Razvijanje generičnih vještina, te specifičnih vještina unutar oblasti savremene arhitekture Kompetencije: Sposobnost doktoranta za primjenu teorijskih osnova suvremene arhitekture u istraživanju i praksi				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, grupni rad (seminar), individualni rad				
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene¹⁸:	Izrada i diskusija kritičkog osvrta/eseja na odabranu temu 5% Rad u Seminaru 15%, Uvod u NiR 15%				

¹⁸ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

	NiR: 65%
	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lewis Mumford, "Grad u historiji, njegov postanak, njegovo mijenjanje, njegovi izgledi", Naprijed, Zagreb, 1988 2. Aldo Rossi, "Arhitektura gada", AGORA-Gradevinska knjiga, Beograd, 1988 3. J. Jacobs (1974) Life and death of great American cities 4. M. Auge(1995) Non-Places: Introduction to an Anthropology of Supermodernity D. Harvey (2013) Pobunjeni gradovi: od prava na grad do urbane revolucije 5. Monica L. Smith , "Cities: The first 6000 years", New York; Viking, 2019 6. J. Gehl (2018) Gradovi za ljudi 7. Michael Batty, "Inventing future cities", © 2018 Massachusetts Institute of Technology 8. Gehl, J. (2011) Life between buildings: Using public space. Washington, DC, Island Press 9. Zagora, N. & Šamić, D. (2021) Urban rooms of Sarajevo: Transforming urban public spaces using interior design tools. Sarajevo, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu <p>Literatura¹⁹:</p> <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. London School of Economics and Alfred Herrhausen Gesellschaft, Edited by Ricky Burdett and Philipp Rode, "Shaping Cities; In An Urban Age", © 2018 Phaidon Press Limited 11. AMO/Rem Koolhaas, , "Countrywide: A Report", Text by Richard Armstrong and Troy Conrad, © 2020 Solomon R. Guggenheim Foundation; Taschen GmbH, 2020, Köln; © AMO/Rem Koolhaas 12. Di Palma, V., Periton, D. & Lathouri, M. (2008), Intimate Metropolis: Urban Subjects in the Modern City. London and NYC: Routledge. 13. de Solà Morales, I. (2003) Territorios. Barcelona: Editorial Gustavo Gili 14. Sennett, R. (2002) The fall of public man. London, Penguin Books

¹⁹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.102.	Naziv predmeta: PROSTORNI PROCESI POSTINDUSTRIJSKOG DOBA: TEORIJA, PRAKSA I ISTRAŽIVANJE U ARHITEKTURI 2				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 2 +14 (NIR)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20 + 40 Predavanja i kritička diskusija po temama: 20 Individualni rad: 40			
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na naučnu oblast arhitektonsko projektovanje			
Preduslov za upis:		Nema preduslova			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje doktoranata sa tumačenjima dinamičnih savremenih prostornih procesa kroz teoretske i praktično-istraživačke postulate onih tendencija u arhitekturi koje odražavaju intenzivnost i (ne)predvidivost promjena aktualnog društvenog trenutka (definiranog kao postindustrijsko doba), kao što su: upotreba socijalnog resursa, nivoi participativnosti, atipične stambene strukture, porijeklo neformalnog stanovanja, reafirmacija stanovanja, objekti turizma, stanovanje iz perioda socijalizma (industrijsko doba), arhitektura I kulturološki identitet, redefiniranje kulturološkog konteksta (unutar 20.st i danas) kroz politike (kolektivnih) identiteta, procesi (ekonomski) cirkularnosti kroz arhitektonske prakse, kao i mnoge druge teme vezane za oblast.				
Tematske jedinice:	Savremeni prostorni procesi postindustrijskog doba: <ul style="list-style-type: none">- Obrasci ponašanja neformalnih stambenih struktura- Teorijsko istraživanje arhitekture minimuma – od koncepta, nužnosti, participacije do ideologije- (Kritički) regionalizam u arhitekturi danas i cirkularni procesi kulturološke održivosti- Kulturološki kontekst vs savremeni fenomeni bezmjesnosti- Mogućnosti i potencijali reafirmacije stanovanja unutar procesa "cirkularne ekonomije"- Istraživanje atipičnih struktura- Neformalna naselja u Sarajevu, prije i poslije 1992.- Arhitektonska produkcija socijalističkog perioda u postindustrijskoj eri- Muzejska četvrt kao metafizika urbanog prostora				

Ishodi učenja:	<p>Znanje: Uvid u široki spektar teoretsko-aplikativnog istraživanja unutar suvremenih arhitektonskih praksi kroz dijalektički odnos arhitektura-kultura-društvo</p> <p>Vještine: Kroz nastavu na predmetu student bi trebao unaprijediti vještine razvoja metoda kritičkog obzerviranja, vještine diskutovanja i prezentiranja, pisanja naučno-istraživačkog rada, te rada u timovima.</p> <p>Kompetencije: Nakon odslušane nastave student će moći postaviti strukturu i alate savremenih prostornih procese postindustrijskog doba- kao polazište za istraživanje;</p>
Metode izvođenja nastave:	Sva predavanja su u trajanju po 2 časa. Tematske jedinice su podjeljenje tako da učestvuju nastavnici s Katedre za arhitektonsko projektovanje, UNSA-AF. NIR je individualni rad, koji u okviru teme MODULA student odabire prema vlastitom nahođenju. Konačnu ocjenu, kao zbirnu za Modul i NIR upisuje i potpisuje odgovorni nastavnik.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene²⁰:	Student radi naučno-istraživački rad u istom semestru koji je tematski vezan za nastavu na ovom nastavnom predmetu. Zbog toga se provjera znanja na ovom predmetu svodi na vrednovanje spremnosti za tematske jedinice, aktivnosti nastavi i rad na naučno-istraživačkom radu.
Literatura²¹:	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none">6. Davis M., Planet of Slums. Verso, 2006: London-New York: Verso7. Lefaire, L., Tzonis, A. <i>Architecture of Regionalism in the Age of Globalization – Peaks and Valleys in the Flat World</i>, Routledge, 2012.8. Mrduljaš, M. Kulić, V., Thaler, W., Modernism in between, JOVIS, 2012.9. Stierli, Martino, and Vladimir Kulić, . 2018. <i>Toward a Concrete Utopia: Architecture in Yugoslavia, 1948–1980</i>. MoMa Publications. 2018: New York:10. UNHABITAT. Challenge of Slums. Earthscan from Routledge, 2003: London. <p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none">- A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids I; High-rise mixed use buildings, a+t ediciones, 2008.- A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids II; Low-rise mixed use buildings, a+t ediciones, 2008.- A+T, editors: Fernandez Per, Aurora; Mozas, Javier, Hybrids III;

²⁰ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

²¹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Residential Mixed-Use Buildings, a+t ediciones, 2009.
- Lessig, Lawrence, Remix, Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy, Bloomsbury Publishing, London, 2008.

Castells M., *Moć identiteta*. Golden Marketing 2002: Zagreb:
Castells M., *Kraj tisućljeća*. Golden Marketing 2003: Zagreb.
Castells M., *City and the Grassroots*. University of California Press, 1983: Los Angeles
Erdemci F., Philips, A. *Social Housing- Housing the Social*, SKOR, 2012.
Ibelings, H. Supermodernism- Architecture in Age of Globalization, NAI Publisher, 2002:Rotterdam;
Mamford, L., Tehnika i civilizacija, Mediteran Publishing, 2009:Novi Sad
Štraus, I. 2013. *Arhitektura Jugoslavije 1945.-1990*. Fondacija za razvoj održivog dizajna. 2013:Sarajevo.

Časopisi:

- The Architectural Review
- Journal of Architecture and Planning (Transactions of AIJ)
- Arhitektonski časopisi koji su izlazili na prostorima bivše Jugoslavije:
Sarajevo: od 1966.-1993. ARH: časopis Društva arhitekata Sarajeva
Zagreb: od 1947. - Arhitektura : časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost od 1954. - Čovjek i prostor: mjesecnik Saveza društva arhitekata Hrvatske
Beograd:od 1960. -1987. Arhitektura urbanizam : časopis za arhitekturu, urbanizam, primjenjenu umetnost i industrijsko oblikovanje ; organ Saveza Društava Arhitekata Srbije, Urbanističkog Saveza Srbije i Udruženja Likovnih Umetnika Primjenjenih Umetnosti i Dizajnera Srbije
Novi Sad: od 1982. - DaNS: časopis za arhitekturu i urbanizam

3.3.2. Arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja

Šifra predmeta: 01.08.108.	Naziv predmeta: ARHITEKTURA U KONTEKSTU				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 (2+14)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20 +40 Predavanja: 10 Kontakt-sati: 10 +40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:					
Cilj (ciljevi) predmeta:	Razumijevanje arhitekture kao „okvira života“, razumijevanje arhitekture kao rezultante utjecaja okruženja (prirodnog i društvenog), s jedne strane, te utjecaja čovjeka (cijelog sistema njegovih potreba), s druge strane; razumijevanje arhitekture kao kreativne snage arhitekte (stvaraoca lijepog) – arhitekta kao spona prošlost – sadašnjost – budućnost.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicomama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<p>UVOD</p> <p>5. DEFINICIJE</p> <p>5.1. ARHITEKTURA U KONTEKSTU: ARHITEKT (PROJEKTANT) – ARHITEKTURA (PROJEKTNI ZADATAK)</p> <p>5.2. ARHITEKTURA U KONTEKSTU: PRIRODNO OKRUŽENJE-ARHITEKTURA</p> <p>5.2.1. Prirodno okruženje i arhitektura u simbiotskom jedinstvu</p> <p>5.2.2. Prirodno okruženje i arhitektura kao dva zasebna svijeta (autonomna arhitektura)</p> <p>5.3. ARHITEKTURA U KONTEKSTU: DRUŠTVENO OKRUŽENJE-ARHITEKTURA</p> <p>5.3.1. Mezopotamija</p> <p>5.3.2. Stari Egipat</p> <p>5.3.3. Antikna Grčka i Rim</p> <p>5.3.4. Rano kršćanstvo i Bizant</p> <p>5.3.5. Romanika i gotika</p> <p>5.3.6. Renesansa i barok</p> <p>5.3.7. Neohistorijski stilovi</p> <p>5.3.8. Arhitektura tradicije islama</p> <p>5.3.9. Ostale velike arhitektonsko-civilizacijske tradicije</p> <p>5.3.10. Moderna i postmoderna</p> <p>5.3.11. Suvremeno doba</p> <p>5.4. ARHITEKTURA U KONTEKSTU: VANJSKI PROMATRAČ (OCJENJAVAČ, KRITIČAR)-ARHITEKTURA</p> <p>2. TIPOLOGIJA</p> <p>2.1. TIP E (Earth)</p> <p>2.1.1. Tip EAG (Earth-Atmosphere-Ground)</p> <p>2.1.2. Tip EGA (Earth-Ground-Atmosphere)</p> <p>2.1.3. Tip EG (Earth-Ground)</p> <p>2.1.4. Tip EAW (Earth- Atmosphere -Water)</p> <p>2.1.5. Tip EW (Earth-Water)</p> <p>2.1.6. Tip EA (Earth-Atmosphere)</p> <p>2.2. TIP S (Space)</p> <p>2.3. TIP SB (Space-Body)</p>				

Ishodi učenja:	Znanje: student bi trebao biti sposoban da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzatno-empirijske komponente sa jasnom predodžbom utjecaja okruženje-čovjek-granice-perspektive ADP-a. Vještine: student bi trebao biti sposoban da "čita" arhitekturu smještajući svako (viđeno) djelo u kontekst i da "uočava određene anomalije" u viđenoj slici. Kompetencije: student bi trebao biti sposoban za pisanje studija (kritika, komentara) o bilo kojem arhitektonskom djelu.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja sa video-prezentacijom. Interaktivna nastava.
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene²²:	Studenti rade naučnoistraživački rad na zadatu temu; radnja se javno brani u vidu video-prezentacije, a hard-copy predaje nastavniku.
Literatura²³:	Obavezna: Hadrović, A. (2011). <i>Arhitektura u kontekstu</i> , Sarajevo, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Hadrović, A. (2015). <i>Velike svjetske izložbe: arhitektura kao prethodnica budućnosti</i> , Sarajevo, Avicena, Hadrović, A. (2021), <i>Mreža puteva arhitekture: trajektoriji bioklimatske arhitekture i arhitekture apstraktnih formi</i> , Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu Dopunska: Balcomb, J. D. (1992), <i>Passive Solar Buildings</i> , Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, Behling, S. & S. (1996), <i>Solar Power, The Evolution of Sustainable Architecture</i> , Munich-London-New York, Prestel, Czalapaj, P. (2005), <i>Contemporary Architecture and the Digital Design Process</i> , Amsterdam-Boston-Sydney-Tokyo, Architectural Press, Gustafson, H. (1992), <i>Building Materials Identified as Major Sources for Indoor Air Pollutants – A critical review of case studies</i> , Stockholm, Byggforskningsradet, Swedish Council for Building Research, Hadrovic, A. (2007), "Defining Architecrural Space on the model of the oriental style city house in Bosnia and Herzegovini, Serbia, Montenegro, Kosovo and Macedonia", Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, Hadrovic, A. (2008), <i>Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven</i> , Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, Hadrović, A. (2010), <i>Studije o arhitekturi i ogled o arhitekti</i> , (i verzija na engleskom jeziku: <i>Research study on Architecture and</i>

²²Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

²³Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Overview of the Architect's Experience), Sarajevo, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, Hadrović, A. (2016), Novi pristup konceptualizaciji i materijalizaciji arhitektonski definiranog prostora, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, Sarajevo,
Hulstrom, r. L. (1989), Solar Resources, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press,
Larson, R., West, r.E. (1996), Implementation of Solar Termal Technology, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press,
Löf, G. (1992), Active Solar Systems, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press,
The Phaidon Atlas of Conteporary World Architecture, ISBN 0-7148-4312-1, www.phaidon.com
Vale, B.&R. (2002), The New Autonomus House, Design and Planing for Sustainability, London, Thames & Hudson,
Vilson, A. (1998), Green Development. Integrating Ecology and Real Estate, New York-Toronto, Rocky Mountain Institute, John Wiley & Sons, Inc.
Wines, J. (2000), Green Architecture, Köln-London-Madrid-New York-Paris-Tokyo,Taschen, www.taschen.com,
Winter, F. (1992), Solar Collectors, Energy Storage, and Materials, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press,
Yeang, K. (1999), The Green Skyskraper, The Basis for Designing Sustainable Intesive Buildings, Munich-London-New York, Prestel,

Šifra predmeta: 01.08.109.	Naziv predmeta: DIZAJN, TRANSFORMACIJA I IDENTITET ARHITEKTONSKOG PROSTORA KAO POSLJEDICA ENERGETSKE EFIKASNOSTI				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: I2.	Broj ECTS kredita: 16 (2+14)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 60 20 sati nastave predavanja 40 sati -kontakt sati			
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/ arhitektonske konstrukcije i tehnologija građenja.			
Preduslov za upis:		Svi studenti redovno upisani u II semestar III ciklusa studija			
Cilj (ciljevi) predmeta:	<p>Predmet ima za cilj da studente III ciklusa studija uvede u problematiku istraživačko rada na postojećim arhitektonskim prostorima iz raznih povijesnih etapa svog nastajanja te iste ciljano transformira u suvremene, koji mogu odgovoriti budućem vremenu svog korištenja sa aspekta energetske efikasnosti, komfora te boljeg odnosa sa svojim okruženjem sa gledišta emisije CO₂ i korištenja obnovljivih izvora energije. Također, teme mogu da budu nastajanje novih prostora, kroz razne arhitektonske programe.</p> <p>Obuhvatiti sve faze istraživačkog, analitičkog, programskog i projektantskog djelovanja bez umanjenja značaja ambijentalne, funkcionalne, likovne i konstruktivne vrijednosti arhitekture, tačnije njenog vizualnog identiteta.</p>				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<p>I tematska jedinica: Uvod u naučno istraživački i projektantski rad energetski efikasne arhitekture</p> <p>II tematska jedinica: Principi, metode i analize postojeće arhitekture</p> <p>III tematska jedinica Smjernice kreiranja novo projektirane arhitekture sa gledišta energije, okruženja i čovjeka</p>				

	IV tematska jedinica Metode i ciljevi transformacije/kreiranja promatrane kroz naučno istraživački rad i projektantski V tematska jedinica Zaključna promatranja i rezultati
Ishodi učenja:	Doktoranti će putem sistematičnog, naučno-istraživačkog rada i projektantskog djelovanja na konkretnom zadatku steći znanje da samostalno kreiraju modele rješenje transformacije arhitektonskog prostora u skladu sa standardima koji se odnose na kreiranje nisko - energetske arhitekture kako postojeće tako i novo projektirane.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja i rad u grupi od 2-3 studenta ili samostalno, a što ovisi o veličini i obimu zadatka.
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene²⁴:	NIR - Projekt će biti prezentiran putem javne prezentacije i printane forme.
Literatura²⁵:	<ul style="list-style-type: none">• Bruck, J., (2009.), <i>Neue Energiekonzepte</i>, Beuth Verlag GmbH, Berlin, ISBN: 978-3-410- 17248-2• Danijels, K., (2009.), <i>Tehnologija ekološkog građenja, Osnove i mere, Primeri i ideje</i>, NK Jasen, Beograd, ISBN: 978-85337-66-6• Duran, S., C., (2011.), <i>Architecture & Energy Efficiency</i>, LOFT Publications, Barcelona,• ISBN: 978-84-9936-206-9• Hadrović, A., (2010.), <i>Arhitektonska fizika - drugo izdanje</i>, Arhitektonski fakultet Sarajevo, Sarajevo, ISBN: 978-9958-691-20-1• Hadrović, A., (2008.), <i>Bioklimatska arhitektura, traženje puta za Raj</i>, Arhitektonski fakultet Sarajevo, Sarajevo, ISBN: 978-9958-691-05-8• Hegger, M., Fuchs, M., Stark, T., Zeumer, M., (2008.), <i>Energy Manual, sustainable architecture</i>, Institut fur internationale Architektur-Dokumentation GmbH & Co KG, 2008., Minhen, ISBN: 978-3-7643-8830-0

²⁴ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

²⁵ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- Henning, M., H., (2004)., *Solar-Assisted Air-Conditioning in Buildings*, Spreinger-Verlag Wien New York, Wien, ISBN: 978-3-211-73095-9
- Hoghton, T., (2009.), *Net Zero Energy Design, a guide for commercial architecture*, Cambridge University Press, UK, ISBN: 978-1-118-01854-5
- Kosorić, V., (2007.), *Aktivni solarni sistemi, primjena u materijalizaciji omotača energetski efikasnih zgrada*, Građevinska knjiga, Novi Sad, ISBN: 978-86-395-0534-9
- Radosavljević, J., M., Pavlović, T., M., Lambić, M., R., (2004.), *Solarna energetika i održivi razvoj*, Građevinska knjiga, Beograd, Beograd, ISBN: 86-395-0405-9

Šifra predmeta: 01.08.111.	Naziv predmeta: LAKE NOSIVE KONSTRUKCIJE 2				
Ciklus: 3	Godina: 1	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 2+14		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 10 Seminar+laboratorijske vježbe 10 Individualni rad sa kandidatom 40			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast Konstruktivni sistemi				
Preduslov za upis:	Odslušan Glavni izborni modul Lake nosive konstrukcije 1				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Unapređivanje stečenih znanja iz oblasti lakih nosivih konstrukcija i metodologije istraživanja na provedenim naučno-istraživačkim projektima prema principima optimizacije nosive konstrukcije . U okviru predmeta obrađuju se dvije zasebne teme u smislu primjene stečenih znanja iz oblasti Lake nosive konstrukcije 1, sa posebnim osvrtom na metodološki postupak istraživanja uskog područja teme istraživačkog projekta i obrade rezultata. Date teme obrađuju se prema afinitetima i izboru kandidata.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	1.0 Hibridni sistemi : Razvoj hibridnih i prednapregnutih sistema. Dosadašnja istraživanja. 1.1 Konceptualni dizajn: Od kontinuma do štavnog sistema. Eksperimentalna istraživanja forma- sila-masa. 1.2 Krutost hibridnog sistema : Konstalacije hibridnih sistema tipa podupirala. Preraspodjela opterećenja. Ponašanje pod opterećenjem. Presječne sile i deformacije po teoriji II reda. 1.3 Parametarska analiza sa aspekta nosivosti i deformabilnosti hibridnih sistema: Uporedna analiza hibridnih sistema različitih konstalacija i materijalizacija. 1.4 Prednaprezanje : Efekti prednaprezanja i primjena u hibridnim sistemima. Izbor optimalne konstalacije. Sila prednaprezanja. Uticaj promjene vlažnosti i temperature. 1.5 Eksperimentalna istraživanja (računski i eksperimentalni modeli, geometrijske karakteristike) : Uporedna analiza rezultata teorijskog i eksperimentalnog istraživanja. 2.0 Sklopivo-rasklopive strukture, 2.1 Štapne sklopivo-rasklopive konstrukcije, 2.2 Parametri od utjecaja				

	štapnih sklopivo-rasklopivih konstrukcija jednoosno zakrivljenih formi, 2.3 Numerička i modelska istraživanja štapnih sklopivo-rasklopivih konstrukcija, 2.4 Fizički model štapne sklopivo-rasklopive konstrukcije.
Ishodi učenja:	Znanje: Savladavanjem materije ovog predmeta kandidati stiču znanja vezana za primjenu metodoloških postupaka optimizacije nosive strukture i specifičnosti metodologije eksperimentalnih i modelskih istraživanja iz oblasti lakih nosivih konstrukcija. Vještine: Kandidat stiče naučne sposobnosti za dalja istraživanja u oblasti konceptualnog dizajna lakih nosivih konstrukcija. Kompetencije: Student je sposoban uz mentorski rad izraditi originalan naučno-istraživački rad i formirati metodološku strukturu naučno-istraživačkog projekta doktorske disertacije.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, laboratorijske vježbe, rad u seminaru, individualni rad sa kandidatom
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene²⁶:	Rad u seminaru i laboratorijske vježbe: 20% NIR2: 60% Metodološka šema projekta doktorske disertacije: 20%
Literatura²⁷:	Obavezna: A. Šljivić, <i>Primjena lakih štapnih sklopivo-rasklopivih konstrukcija u arhitekturi</i> , Doktorska disertacija, Univerzitet u Sarajevu-Arhitektonski fakultet. (2019); S. Miljanović, M. Zlatar, A. Šljivić, <i>Lake nosive konstrukcije, Skripta – III ciklus studija</i> , Univerzitet u Sarajevu-Arhitektonski fakultet, (2022); S. Miljanović, <i>Primjena eksternog prednaprezanja lijepljениh lameliranih nosaća u realnim uslovima</i> , Doktorska disertacija. Sarajevo: Arhitektonski fakultet, (2012). Dopunska: <i>Conceptual Design of Structures</i> . (Volume I – Methodology; Volume II- Case Studies). Stuttgart: E.Kurz and Co.,(1996); Luchsinger, R., <i>Adaptable Tensairity</i> . Eindhoven:

²⁶ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

²⁷ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

International Conference on Adaptable Building Structures. (2006).
W. T. Sobek, *Adaptive and Lightweight.*, International Conference on Adaptable Building Structures, Eindhoven, Netherland: TU/e (2006);
E. Rivas Adrover, *Deployable structure.* London: Laurence King Publishing Ltd. (2015);
J. Schlaich, R. Bergermann, (2004). *Light Structures.* Frankfurt: DAM. (2015);
K. Miura, S. Pellegrino, *Forms and Concepts for Lightweight Structures*, New York : Cambridge University Press, New York,(2020);
L.Iwamoto, *Digital Fabrication, Architectural and Material Techniques.* New York: Princeton Architectural Press. (2009);

Ostala dopunska literatura bit će definirana prema izboru užih istraživačkih oblasti kandidata.

3.3.3. Urbanizam i prostorno planiranje

Šifra predmeta: 01.08.117.	Naziv predmeta: SUVREMENI TEORETSKI ASPEKTI U URBANIZMU-PLANIRANJU 2				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 16 (2+14)		
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 60 (20+40) - Nastavni predmet sa predavanjima: 20 sati (Predavanja:12, Rad u seminaru:8) 2 kredita - Naučno istraživački rad: 40 sati kontakt nastave,			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Prema pravilima za III CIKLUS				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upućivanje studenata u suvremena teoretska kretanja u urbanističkoj I planerskoj struci. Globalizacija i internacionalizacija kao negativna ili pozitivna, ali neminovna pojava u aktivnostima organizacije urbane sredine. Primjena prezentiranog na urbane transformacije svih profila. Ponovna socijalizacija otvorenih prostora grada.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ul style="list-style-type: none">- Teorija prostornog planiranja 2- Grad savremenog doba/razgradnja grada- Urbane transformacije 2- Landscape urbanizam/primjena- Bioklimatski urbanizam i okoliš- Integralna slika grada (dnevna i noćna)				
Ishodi učenja:	Znanje: proširivanje znanja iz navedenih tematskih oblasti Vještine: sposobnost rada u interdisciplinarnom timu, razvijanje transdisciplinarnog razumijevanja, uvažavanje multikulturalnosti suvremenog evropskog društva Kompetencije: Osposobljenost za primjenu različitih transdisciplinarnih metodologija u procesu kreiranja savremene urbane sredine I interpretacija I kompilacija istih u jednu integralnu metododologiju.				
Metode izvođenja nastave:	Online, rad u seminaru, ex katedra				

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene²⁸:	Diskusija u seminaru: 40% izlaganje i odbrana NIRa 60%
	<p>Obavezna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alexander, Christopher (1965) „A City is not a tree“, u: Thackara, J. (ed.) (1988) Design After Modernism: Beyond the Object; - Thames an Hudson, London, pp. 67-84. http://www.arg.umfg.br/rcesar/alex/alexander/alexander2.html - Marinović-Uzelac, Ante (1978) Socijalni prostor grada, Zagreb: SNL; - Marinović-Uzelac, A. (1984) „Atenska povelja, Što je bila – Što jest – Što će biti“, u: Arhitektura, 37-38: 24-31, Zagreb; - Linč, Kevin (1974) Slika jednog grada, Beograd: Građevinska knjiga; - Lynch, Kevin (1996) Goo city form, Cambridge, Mass.: The MIT Press; - Žuljić Vlasta et al. (2005) Funkcije centraliteta glavnog grada države – Sarajevo, Studija za izradu plana Kantona Sarajevo, Sarajevo: Arhitektonski fakultet Sarajevo.
Literatura²⁹:	<p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bacon E.N. "DESIGN OF CITIES", The Viking Press, New York 1974. - Giedeon S. "PROSTOR VREME ARHITEKTURA", Građevinska knjiga, Beograd 1969. - Marinović-Uzelac A. "SOCIJALNI PROSTOR GRADA", Liber, Zagreb 1978 - Marinović-Uzelac A. "PROSTORNO PLANIRANJE", Dom i svijet, Zagreb 2001. - Milić B. "RAZVOJ GRADA KROZ STOLJEĆA I, II i III", Školska knjiga, Zagreb, 2002 - Mirković B. "OSNOVI URBANIZMA 1a, 1b, 2a i 2b" Građevinska knjiga, Beograd 1976 - Mumford L. "GRAD U HISTORIJI", Naprijed, Zagreb 1968. - Pegan S, „Osnove urbanističkog i graditeljskog zakonodavstva“, Acta architectonica, Zagreb 2006.

²⁸ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

²⁹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

3.3.4. Teorija i historija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa

Šifra predmeta: 01.08.125.	Naziv predmeta: ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLJEĐA 2		
Ciklus:3.	Godina: 1.	Semestar: 2	Broj ECTS kredita: 16 2 +14 (NIR)
Status: Glavni izborni modul		Ukupan broj sati: 20+40 Predavanja 10 Seminar 10 Individualni rad sa kandidatom 40	
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet i nastavnici sa UNSA	
Preduslov za upis:		Odslušan Modul 1 Zaštita graditeljskog naslijeđa 1	
Cilj (ciljevi) predmeta:		Sticanje znanja o posebnim temama/ razdobljima iz Zaštite graditeljskog naslijeđa. Modul je koncipiran interdisciplinarno tako da student može shvatiti kompleksnost i međuvisinost različitih disciplina prilikom očuvanja i zaštite graditeljskog naslijeđa.	
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmlicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>		<ol style="list-style-type: none">Autentičnost i integritet historijskih urbanih područja Primjena UNESCO kvalifikatora vrijednosti na uzorak baštine - historijsko urbano područje Sarajevska čaršija (Arhitektonski fakultet)Austrougarsko naslijeđe, pristup i primjeri iz prakse (Arhitektonski fakultet)Kulturno naslijeđe u kontekstu: Umjetničko zanatstvo austrograrskog perioda (Filozofski fakultet)Zaštita graditeljskog naslijeđa socijalističkog perioda Bosne i Hercegovine kroz aktivnu zaštitu društvenih domova (Arhitektonski fakultet)Aktivna zaštita industrijskog graditeljskog naslijeđa (Pedagoški fakultet)Ruralno naslijeđe (Arhitektonski fakultet)Ekonomski aspekti u obnovi i zaštiti kulturno historijskog naslijeđa (Ekonomski fakultet)Preporuke UNESCO-a za Historijski urbani krajolik (HUL) u očuvanju i razvoju historijskih zona Teoretska podloga i primjeri iz prakse. (Arhitektonski fakultet)Pokretno naslijeđe (ALU)Arheološko naslijeđe (Filozofski fakultet)	

Ishodi učenja:	Znanje: Proširenje/nadogradnja znanja o Zaštiti graditeljskog nasljeđa, kroz teoterski i praktični okvir. Vještine: Studenti stječu vještine analize i sinteze spoznaja, vještine naučnog istraživanja i promišljanja o pojmovima i pojavama, te kompleksnosti zaštite nasljeđa Kompetencije: Stiču se kompetencije za naučno-istraživački rad iz oblasti
Metode izvođenja nastave:	Sva predavanja su u trajanju po 2 časa. Tematske jedinice su podjeljenje tako da učestvuju svi nastavnici s Katedre I gostujući nastavnici UNSA. NIR je individualni rad sa akademskim savjetnikom, tj.supervizorom koji u okviru teme MODULA student odabire prema vlastitom nahođenju. Konačnu ocjenu, kao zbirnu za Modul i NIR upisuje i potpisuje odgovorni nastavnik u suglasnosti i na inicijativu odabranog supervizora.
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene³⁰:	Ukupna ocjena: odslušan modul, aktivno učešće Modul 20% + NIR 80%
Literatura³¹:	Literatura je data po jedinicama predavanja s obzirom na interdisciplinarni karakter modula: <ol style="list-style-type: none">1. UNESCO, “Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention”, CC-77/CONF.001/8 Rev. 3., UNESCO WH Center, Paragraph 18. (2016). http://whc.unesco.org/archive/opguide77a.pdf.2. J. Jokkilehto, “Considerations on Authenticity and Integrity in World Heritage Context”, City & Time 2(1), (2006). http://www.ceci-br.org/novo/revista/docs2006/CT-2006-44.pdf.3. J. Jokilehto, “World Heritage: Defining the outstanding universal value”, City & Time, 2(2), (2006). http://ceci-br.org/novo/revista/docs2006/CT-2006-45.pdf. 32. J. Jokilehto, „The Complexity of Authenticity“, Kunstiteaduslikke Uurimusi, 18(3-4), 125-135 (2009).4. H. Stovel, “Effective use of authenticity and integrity as world heritage qualifying conditions”, City & Time, 2 (3), 21-36 (2007). http://www.ceci-br.org/novo/revista/docs2007/CT-2007-71.pdf.5. H. Stovel, “Effective use of authenticity and integrity as world heritage qualifying conditions”, City & Time, 2 (3), 23

³⁰ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

³¹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- (2007). <http://www.ceci-br.org/novo/revista/docs2007/CT-2007-71.pdf>.
6. H. Stovel, From commentaries included in Annex 4, The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, UNESCO WH Centre, Annex 4 (2003).
 7. D. Lownthal, "Changing Criteria of Authenticity;" In: K. E. Larsen, J. Jokilehto, L. Raymond, K. Masuda, N. Marstein, & H. Stovel (eds.) Nara Conference on Authenticity. Nara: UNESCO
 13. Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, NY, 1994
 14. Jokilehto,j, A History of Architectural Conservation Butterworth- Heinmann, London,2001
 15. Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985
 16. Marasović, T, Zaštita graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983
 17. Sanković Simičić, V, Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000
 18. Zevi, L, Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002
 19. Chabbouh-Akšamija L. Tradicija između autentičnosti i falsifikata, Acta arhitektonica et urbanistica, Sarajevo, 2010
 20. Chabbouh – Akšamija L. Arhitektura svrhe, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2008
 21. Chabbouh –Akšamija L. Gradačac, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, 2020
 22. Chabbouh-Akšamija L. Pravosudna palata, Pravni fakultet, KA, Sarajevo, 2019
 1. Cordileone, Diana Reynolds. „Swords Into Souvenirs: Bosnian Arts and Crafts Under Habsburg Administration“, u: Doing Anthropology in Wartime and in Warzones. World War I and the Cultural Sciences in Europe, urednici Reinholt Johler, Christian Marichetti i Monique Scheer. Bielefeld: Transcript, 2010., 169-190.
 2. Cordileone, Diana Reynolds. „Inventing Traditions in Bosnia: The Sarajevo Carpet Factory 1878-1918“, u: Wechselwirkungen, Austro-Hungarian Rule in Bosnia, urednici Ruthner, Reynolds-Cordileone, Reber i Detrez. New York: Peter Lang, 2014., 185-207.
 3. Vladić-Krstić, Bratislava. “Ćilimarstvo u Bosni i Hercegovini”, u: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu, nova serija, sveska 32, etnologija (1977). Sarajevo: Zemaljski muzej, 1978., 225-296

	1. Mrduljaš, Maroje; Kulić, Vladimir. 2012. <i>Unfinished Modernisations - Between Utopia and Pragmatism</i>. Zagreb: Udruženje hrvatskih arhitekata.2. Štraus, Ivan. 2013. <i>Arhitektura Jugoslavije 1945.-1990</i>. Sarajevo: Fondacija za razvoj održivog dizajna.3. Ivan Štraus arhitekt:'52-'02. 2002. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.4. Kreševljaković, Lejla. Zaštita graditeljskog naslijeđa socijalističkog perioda Bosne i Hercegovine kroz proces aktivne zaštite društvenih domova. doktorska disertacija. Sarajevo: Arhitektonski fakultet Univerzitet u Sarajevu
<ol style="list-style-type: none">1. Douet, James (ed.) (2013), Industrial Heritage Re-tooled: The TICCIH Guide to Industrial Heritage Conservation.2. Gorišić, Mirjana i Rogina Krešimir (ed.) (2001), <i>Grad za 21. stoljeće</i>; Zbornik – Prvi hrvatski simpozij o preobrazbi industrijskog naslijeđa u novu urbano pejzažnu scenografiju. Karlovac: Naklada društvo arhitekata, građevinara i geodeta & Biblioteka Psefizma.3. Neaverson, Peter i Palmer, Marilyn. (1998). Industrial Archaeology: Principles and Practice. Routledge4. Pličanić, Maja (2021), Prilozi za metodološki postupak zaštite graditeljskog naslijeđa kroz aktivnu zaštitu industrijskog naslijeđa grada Sarajeva. Doktorska disertacija. Sarajevo: Arhitektonski fakultet.5. Rogić, Tamara (2009), Converted Industrial Buildings: Where Past and Present Live in Formal Unity. Doktorska disertacija. Technische Universiteit Delft.6. Stratton, Michael (2000), Industrial Buildings, Conservation and Regeneration. Taylor & Francis7. Tufegdžić, Anica (2014), Tri veka Vojvođanskih pivara: kontekst i kontinuitet: Doktorska disertacija. Beograd.8. Zbornici (I - VIII) sa međunarodnih konferencija o industrijskoj baštini udruge PROTORPEDO iz Rijeke (8 Međunarodnih konferencija).
<ol style="list-style-type: none">1. Bandarin, F & van Oers (2012), <i>Historic Urban Landscape: Managing Heritage in Urban Century</i>, Oxford: Wiley and Blackwell2. Weber-Newth, F (2019), <i>The Game of Urban Regeneration</i>, Bielefeld: transcript Verlag3. Porter, K& Shaw (2013) <i>Whose Urban Renaissance? An international comparison of urban regeneration strategies</i>, New York: Routledge
<ol style="list-style-type: none">1. Coulter, Mary K. (2008). "Assessing opportunities and threats: doing an external analysis; Assessing strengths and |
|--|---|

- weaknesses: doing an internal analysis". Strategic management in action (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.
2. Dalirazar, Sadaf; Sabzi, Zahra (2020-12-12). "Strategic analysis of barriers and solutions to development of sustainable buildings using PESTLE technique". International Journal of Construction Management: 1-30
 3. McLeod, Sam (2021-12-01). "Feasibility studies for novel and complex projects: Principles synthesised through an integrative review". Project Leadership and Society. 2: 100022. doi:10.1016/j.plas.2021.100022.
 4. Mesly, Olivier. (2017). Project feasibility – Tools for uncovering points of vulnerability. New York, NY: Taylor and Francis, CRC Press.
 5. Nandonde, Felix Adamu (9. april 2019.). "A PESTLE analiza međunarodne maloprodaje u istočnoafričkoj zajednici". Globalna poslovna i organizacijska izvrsnost. 38(4): 54–61.
 6. Osmanković, J. (2006). Novi pristupi razvoju. Ekonomski fakultet Sarajevo, Sarajevo
 7. Osmanković, J. I Mulaomerović, J. (2010). Lokalni razvoj i (spelo)turizam. Ekonomski fakultet Sarajevo, Sarajevo
 8. Osmanković, J. i Nikolajev, A. (2010). Humani razvoj. Ekonomski fakultet Sarajevo, Sarajevo

3.4. Slobodni izborni predmeti I semestra

Šifra predmeta: 01.08.112.	Naziv predmeta: BIOKLIMATSKA ARHITEKTURA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Kontakt-sati: 10			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/				
Preduslov za upis:					
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predstavljanje arhitekture (urbani ansambl, arhitektonski objekat) kao energetski sistem te razumijevanje značaja relacija izmedju vanjskih utjecaja (inputa) i ljudskih rješenja (outputa) arhitektonskih zadataka. Otvoriti put ka razumijevanju arhitekture kao „živog organizma“.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	Prema sadržaju obveznog udžbenika: Hadrović, A. (2008). <i>Bioklimatska arhitektura - traženje puta u raj</i> . Sarajevo. Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu. SEDMICE 1-2: definicija bioklimatske arhitekture. Razumijevanje bioklimatske arhitekture kroz historiju. Sustainability (održivost); SEDMICE 3-5: Energija. Izvori energije i njihove perspektive. Veličina i karakter sistema; SEDMICE 6-9: suživot arhitekture (čovjeka) sa prirodnim okruženjem. Autohtonja arhitektura ("primitivne" nastambe – odgovor čovjeka na prirodne uvjete autentičnim rješenjima dispozicije i materijalizacije). Neka suvremena rješenja insistiranog uklapanja u prirodni ambijent; SEDMICE 10-12: arhitektonski objekt – odnos volumena površine granica (faktor oblika). Toplinski gubici i dobici (rješenja elemenata i materijalizacija). SEDMICE 13-15: Pregled savremenih i futurističkih rješenja.				
Ishodi učenja:	Znanje:student bi trebao upoznati razumijevanje i prakticiranje "bioklimatske arhitekture" kroz historiju, sve do danas. Vještine:student bi trebao biti sposobljen da kreira bioklimatsku arhitekturu u uvjetima konkretnog prirodnog i				

	društvenog okruženja. Kompetencije: student bi trebao biti sposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzatno-empirijske komponente, u svjetlusuvremenih agenda.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja sa projekcijama koje prate sadržaj predmeta
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene³²:	Samostalna (individualna) seminarska radnja.
Literatura³³:	<p>Obvezna:</p> <p>Hadrović, A. (2008). <i>Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven</i>. North Charleston: Booksurge,</p> <p>Hadrović, A. (2021), <i>Arhitektura u ekstremnim klimatskim uvjetima</i>, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu,</p> <p>Hadrović, A. (2021), <i>Mreža puteva arhitekture: trajektoriji bioklimatske arhitekture i arhitekture apstraktnih formi</i>, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu.</p> <p>Dopunska:</p> <p>Balcomb, J.D. (1992). <i>Passive Solar Buildings</i>. Cambridge, MA: MIT Press.</p> <p>Cook, J. (1996). <i>Passive Cooling</i>. Cambridge, MA: MIT Press.</p> <p>Granjean, E. (1972). <i>Vohnphysiologee</i>. London: Artemis.</p> <p>Hadrović, A. (2010). <i>Arhitektonska fizika, drugo izdanje</i>. Sarajevo: Arhitektonskifakultet.</p> <p>Larson, R. W. (1996). <i>Implementation of Solar Thermal Tehnology</i>. Cambridge, MA: MIT Press.</p> <p>Matić, M. (1988). <i>Energija i arhitekura</i>. Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Rudolfski, B (1976). <i>Arhitektura</i>. Belgrade: Građevinska knjiga.</p> <p>Journal: Techniques et Architecture (special editions: 291/73, 315/77)</p> <p>Journal: The Japan Architecture, DBZ</p>

³²Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

³³Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.118.	Naziv predmeta LANDSCAPE URBANIZAM		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Prema pravilima za III CIKLUS		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje sa teoretskim osnovama „Landscape urbanizma“. Primjena principa Landscape urbanizma u procesima urbanih transformacija na kreativan i okolišno prihvatljiv način Ponovna socijalizacija otvorenih prostora grada.		
Tematske jedinice	<ul style="list-style-type: none">- Landscape urbanizam, porijeklo teorije- Nedostaci konvencionalnog tumačenja urbanih formi kroz potenciranje fizičke strukture- Uloga elemenata prirode u slici grada- Prirodni I stvoreni faktori u oblikovanju pejzaža- Ravnopavan tretman prirodnih I artificijelnih elemenata u urbanoj strukturi- Scenografska dramaturgija ukupnog okruženja, kao element oblikovanja urbanog prostora.- Recikliranje zapuštenih slobodnih urbanih prostora		
Ishodi učenja:	Znanje: usvajanje I proširivanje znanja iz teoretskih osnova pejzažnog pristupa urbanog planiranja i projektovanja. Usvajanje metodologije Landscape urbanizma u planiranju i projektovanju novih urbanih cjelina i transformaciji postojećih. Vještine: sposobnost rada u interdisciplinarnom timu, razvijanje transdisciplinarnog razumijevanja uz uvažavanje I koordinaciju sa različitim profilima stručnjaka iz oblasti hortikulture, pedologije, geologije itd. Kompetencije: sposobnost za primjenu metodoloških I teoretskih modela u procesima urbanih transformacija.		
Metode izvođenja nastave:	Online, rad u seminaru, ex katedra		

Metode provjere znanja sa strukturu ocjene³⁴:	Diskusija u seminaru 30%, izlaganje i odbrana seminarskog rada 70%
Literatura³⁵:	<p>Obavezna:</p> <p>Alexander, Christopher (1965) „A City is not a tree“, u: Thackara, J. (ed.) (1988) Design After Modernism: Beyond the Object; - Thames an Hudson, London, pp. 67-84. http://www.arg.umfg.br/rcesar/alex/alexander/alexander2.html</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marinović-Uzelac, Ante (1978) Socijalni prostor grada, Zagreb: SNL; - Marinović-Uzelac, A. (1984) „Atenska povelja, Što je bila – Što jest – Što će biti“, u: Arhitektura, 37-38: 24-31, Zagreb; - Linč, Kevin (1974) Slika jednog grada, Beograd: Građevinska knjiga; - Lynch, Kevin (1996) Goo city form, Cambridge, Mass.: The MIT Press; - Žuljić Vlasta et al. (2005) Funkcije centraliteta glavnog grada države – Sarajevo, Studija za izradu plana Kantona Sarajevo, Sarajevo: Arhitektonski fakultet Sarajevo. - Bacon E.N. "DESIGN OF CITIES", The Viking Press, New York 1974. - Giedeon S. "PROSTOR VREME ARHITEKTURA", Građevinska knjiga, Beograd 1969. - Marinović-Uzelac A. "SOCIJALNI PROSTOR GRADA", Liber, Zagreb 1978 - Marinović-Uzelac A. "PROSTORNO PLANIRANJE", Dom i svijet, Zagreb 2001. - Milić B. "RAZVOJ GRADA KROZ STOLJEĆA I, II i III", Školska knjiga, Zagreb, 2002 - Mirković B. "OSNOVI URBANIZMA 1a, 1b, 2a i 2b" Građevinska knjiga, Beograd 1976 - Mumford L. "GRAD U HISTORIJI", Naprijed, Zagreb 1968. - Pegan S. „Osnove urbanističkog i graditeljskog zakonodavstva“, Acta architectonica, Zagreb 2006. <p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laurie, Michael (1975) "An Introduction to Landscape Architecture" Department of Landscape Architecture, University of California, Barkeley - Sveučilište u zagrebu, Arhitektonski Fakultet – zavod za Urbazam, Prostorno planiranje i Pejsažnu Arhitekturu: „PEJSĀŽNO PLANIRANJE I PEJSĀŽNO OBLIKOVANJE“ – skripta (2009-2014) - Sveučilište u zagrebu, Arhitektonski Fakultet – zavod za Urbazam, Prostorno planiranje i Pejsažnu Arhitekturu: „KRAJOLIK – ČIMBENIK STRATEGIJE PROSTORNOG RAZVOJA“ stručna podloga za strategiju prostornog razvoja

³⁴ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

³⁵ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- RH (2009-2014)
- Korak u Prostor, časopis (www.korak.com.hr): „Gradsko zelenilo kao osnova za oblikovanje otvorenih i zelenih površina naselja“, Zagreb 2018.
 - Korak u Prostor, časopis (www.korak.com.hr): „Krajobrazno oblikovanje u urbanim sredinama“, Zagreb 2018.
 - Wenzler F. „PROSTORNO PLANIRANJE I UREĐIVANJE PROSTORA – 2 Razvoj gradova kroz povijest“ – skripta, Građevinski fakultet, 1987.
 - Pereković, P., Miškić Domslić, M. (2012): Urban open space – typology suitable for planning purposes and open space strategy;
 - Pereković, P., Barišić, M., Križaj, D. (2016): Krajobraz naselja Gradići – participacija, sanacija i regeneracija

Šifra predmeta: 01.08.119.	Naziv predmeta: JEZIK ELEMENATA URBANIH TRANSFORMACIJA 1		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Prema Pravilima studiranja za III ciklus		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Tumačenje (pre)oblikovanih ambijenata za življenje u pravcu njihovog prihvatanja biheviorističkom strukturu konteksta <i>jezika</i> čovjekovog prostora, na način kako bi ga trebale promatrati urbanologija i humana ekologija; To implicira sagledavanje suštine fenomena morfoloških strukturalnih transformacija urbanih konteksta na granici između iščitavanja teorijskih <i>poruka jezičkog</i> (estetsko-semiotičkog) karaktera, kao opšteprepoznatljivog, i <i>urbo-arhitektonskog</i> , kao dominirajućeg, svrhovito-kreativnog okvira u promatranju likovne skladnosti ambijenata za funkcionalno življenje.		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none">1. Teorijski okvir <i>jezika</i> elemenata urbanih transformacija:<ul style="list-style-type: none">- Upute u metode detekcije elemenata urbanih morfoloških struktura po artikulaciji fizičke interpretacije vremenskih transformacija funkcionalnog, socio-društvenog, ekonomskog i vizuelno-estetsko-perceptivnog konteksta, iskazanih u ličnoj identifikaciji i povezanosti čovjeka s njegovom materijalnom okolinom- Uvod u metode detekcije semiotičke strukture kao formativnog elementa vrednovanja <i>jezika</i> (transformisanih) urbanih konteksta i na nju uticajnih faktora2. Prostoni okvir – granica – promatranja <i>jezika</i> elemenata urbanih transformacija:<ul style="list-style-type: none">- Polje oblika – Prostorno-perceptivno-semiotički okvir konteksta i transformacija- Postojeća i nova konstrukcija estetsko-semiotičke strukture – <i>jezika</i> transformacija urbanih konteksta- Uloga urbaniste u (pre)oblikovanju urbanih konteksta		

	<p>3. Metodološki postupak ustanovljavanja <i>jezika urbo-architektonskog i okolinskog načina planiranja i projektovanja transformacija urbanih konteksta:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Izbor kriterijalnih premlisa u vrednovanju transformacija urbanih konteksta- Teorijsko modelovanje prostornih odnosa elemenata urbanih transformacija na relaciji činjenično-perceptivno i <i>čitanje</i> njihovih vrijednosti razvijenih uspostavljenim indikatorima
Ishodi učenja:	Znanje: Ovladavanje metodama detekcije osnovnih elemenata urbane morfološke strukture i metodama koncipiranja pokazatelja osnovnih principa urbanih transformacija u cilju njihovog kriterijalnog vrednovanja; Vještine: O sposobljenosti za izbor kriterijalnih premlisa u vrednovanju transformacija urbanih konteksta, teorijskim modelovanjem prostornih međuodnosa elemenata urbane morfološke strukture i generisanjem njihovih vrijednosti uspostavljenim indikatorima; Kompetencije: O sposobljenosti za primjenu metodoloških i teorijskih kriterijalnih koncepcija u postupcima transformacija urbanih konteksta;
Metode izvođenja nastave:	Predavanja Rad u seminaru
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene³⁶:	Diskusija u seminaru: 30% Prezentacija rezultata pregleda relevantne literature – Izlaganje i odbrana seminar skog rada: 70%
Literatura³⁷:	Obavezna: Čakarić, J. (2012): <i>Semantika transformacija urbo-vodnih konteksta</i> . Sarajevo, Mas Media d.o.o. Norberg-Schulz, C. (2009): <i>Intencije u arhitekturi</i> , Zagreb, Naklada Jesenski i Turk Tschumi, B. (2004): <i>Arhitektura i disjunkcija</i> . Zagreb, AGM Guiraud, P. (2001): <i>Semiologija</i> . Beograd, Platō Rykwert, J. (2000): <i>The Seduction of Place. The History and Future of the City</i> . New York, Oxford University Press Panić, V. (1999): <i>Aksiologika ili Logička argumentacija</i>

³⁶ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

³⁷ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

vrednosti. Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
Merlau-Ponty, M. (1990): *Fenomenologija percepције*.
Sarajevo, "Veselin Masleša" – "Svjetlost"
Eco, U. (1973): *Kultura Informacija Komunikacija*. Beograd,
Nolit
Dopunska:
Hamidović, M. (2014): *Gramatika Bosne 2. Semantika
kontekstâ ideja stvari svrhe: Vrednovanje idioma bosanske
kulturne baštine*. Sarajevo-Zagreb, Buybook
Monaghan, J. i Just P. (2003): *Socijalna i kulturna
antropologija*. Sarajevo, TKP Šahinpašić
Caune, J. (2001): *Estetika komunikacije*, Beograd, Clio

Šifra predmeta: 01.08.121.	Naziv predmeta: RASPRAVA O GRADU				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Seminar: 8 Teren: 2			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Nema				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Razumijevanje grada kao cjeline u kontekstu odnosa čovjeka i njegovih uticaja na promjene koje nastaju u gradovima u fizičkom (formativnom) i doživljajnom (perceptivnom) smislu.				
Tematske jedinice:	Uvod u historijsko (de)kodiranje grada/sociološki aspekti formativnih i generativnih faktora u analizi grada Memorija mjesta i slika grada – antropološka, teološka, sociološka, politička, filozofska diskusija Razgradnja grada - karakteristike i stanje savremenog grada kroz prizmu različitih uzroka promjene (globalizacija, ekonomija, klimatske promjene, ratovi, migracije,...) Savremene metode u regeneraciji i obnovi gradova				
Ishodi učenja:	Znanje: Uvod u antropološko poimanje grada i figurirajuće pojave Vještine: Argumentovano diskutovanje, analitičko promišljanje o gradu Kompetencije: Kritičko razumijevanje				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, rad u seminaru, terenski rad				
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene³⁸:	20% Diskusija u seminaru, 10% Prezentacija terenskih opservacija 70% Izrada I prezentacija rezultata seminarskog rada				

³⁸ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

<p>Literatura³⁹:</p>	<p>L. Mumford (2006), Grad u istoriji L. Benevolo (2004), Grad u istoriji Evrope, T. Crosby (1969), Architecture: City sense, B.Bogdanović (1958), Mali urbanizam G. Cullen (1971), Gradski pejzaž, K. Lynch (1974), Slika jednog grada J. Jacobs (1974) Life and death of great American cities Povelje A. Stupar (2009) Grad globalizacije_Izazovi, transformacije, simboli A.Ceglar, N.G. Schiller (2018) Migrants and the City Making. Dispossessions, Displacement and Urban Regeneration D.M. Nonini (eds.) (2014) A Companion to Urban Anthropology I. Pardo, G.Prato (2012) Anthropology in the City. Methodology and Theory</p>
--	--

³⁹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.126.	Naziv predmeta: TRADICIONALNA GRADNJA KAO IZRAZ BIOKLIMATIČNOSTI I VERNAKULARNOSTI				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Izborni predmet		Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Upisan II semester III ciklusa				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovladavanje sadržaja modula studenti trebaju steći znanja, vještine, razvijene sposobnosti i kompetencije za: <ul style="list-style-type: none">- Razumijevanje globalnih promjena koje utječu politiku i očuvanje nacionalnih i lokalnih identiteta,- osposobiti se za kritičko rasuđivanje za procese globalizacije- razumijevanje značaja i raznolikosti autohtonih kulturnih identiteta - autentičnosti, formi i oblika, običaja i specifičnosti				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Definiranje pojmove i međunarodni dokumenti2. Društveni i ekonomski aspekti očuvanje graditeljske baštine3. Globalizacija i graditeljska baština4. Temeljni ciljevi očuvanja graditeljske baštine, kritički osvrt na dosadašnja pozitivna iskustva5. Istraživanje, analiza i valorizacija tradicionalne grdanje6. Definiranje kriterija za primjерено djelovanje u zaštićenim prostorima, parametri ambijenta7. Materijalizacija i konstruktivni aspekt tradicionalne gradnje, povijesne strukture i materijali8. Povijesna jezgra i suvremeni grad – primjeri iz BiH i svijeta9. Povijesna ruralna naselja i savremene intervencije –				

	<p>primjeri iz BiH i svijeta</p> <p>10. Zaključna razmatranja</p>
Ishodi učenja:	Znanje: Uspješnim savladavanjem sadržaja ove materije, studenti stječu opće kompetencije I uvod u strčne kompetencije (znanja, vještine, razvijene sposobnosti). Savladavanjem općih stvoriće se opći temelji za bolje savladavanje stručnih kompetencija.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja sa projekcijama, pregled projekata restauracije i rekonstrukcije, Grafički rad pod nadzorom - projekat.
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjenje⁴⁰:	Učešće u nastavi i pohađanje predavanja - 10%; Odbrana seminar skog rada - 90%. Na predmetu je planirana izrada naučnog rada iz odabrane teme, a u okviru izbornog predmeta
Literatura⁴¹:	<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, NY, 1994 2. Eren,H; Pašić a; Idrizbegović Zgonić a, Restoration of Mosques in Bosnia and Herzegovina,IRCICA 2013 3. Jokilehto,j, A History of Architectural ConservationButterworth- Heinmann, London,2001 4. Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom nasleđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985 5. Marasović, T, Zaštita graditeljskog nasleđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983 6. Sanković Simičić, V, Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000 7. Zevi, L, Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002 8. Zgonić Idrizbegović, A, Magistarski rad_Arhitektonske smjernice za obnovu Starog grada u Mostaru, Sarajevo, 2003

⁴⁰ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁴¹ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.128.	Naziv predmeta: KOMPLEKSNI PROSTORNI KONCEPTI, INFORMACIJSKI MODELI I PARAMETARSKI DIZAJN		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Prema Pravilima studiranja za III ciklus		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje sa kompleksnim geometrijskim konceptima baziranim na teoriji kompleksnih sistema i informacijskim modelima prostora, kao i mogućnostima primjene informacijskog i parametarskog modeliranja u procesu dizajniranja arhitektonske forme i rješavanja projektantskih problema.		
Tematske jedinice:	<ul style="list-style-type: none">- Prostorna konceptualizacija i apstrakcija- Kompleksni dinamički prostorni koncepti- Modeliranje kompleksnih dinamičkih sistema- Kompleksni geometrijski koncepti u arhitekturi- Informacijsko modeliranje kompleksne arhitektonske forme- Parametarsko informacijsko modeliranje i parametarski dizajn- Arhitektura između geometrijske forme i algoritma		
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Upoznavanje sa teoretskim aspektima kompleksnog prostornog poimanja i grafičkog modeliranja baziranog na geometrijskim i informacijskim modelima.</p> <p>Vještine: Vještine i sposobnosti inovativnog razmišljanja koje obuhvata kompleksnije prostorne koncepte integrисane sa informacijskim modelima.</p> <p>Kompetencije: Razvijanje konceptualnog apstraktnog prostornog mišljenja na jednom kompleksnijem nivou, koje omogućava primjenu savremenih kompjutacijskih metoda i tehnoloških dostignuća u oblasti arhitekture.</p>		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, grupni rad (seminar), individualni rad		

<p>Metode provjere znanja sa strukturom ocjene⁴²:</p>	<p>Ocjena rada uključuje: 20% aktivan angažman u toku nastave predavanja i seminara 80% izrada i prezentacija rada u obliku i obimu manjeg seminar skog rada, eseja ili pregleda literature na temu po izboru studenta.</p>
<p>Literatura</p>	<p>Obavezna:</p> <p>Rada Čahtarević, <i>Kompleksni dinamički geometrijski prostorni koncepti u arhitekturi</i>, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2020.</p> <p>Čahtarević R., Univerzalnost kompleksnosti, Od geometrijskoga prostornog koncepta modernizma do suvremene arhitektonske forme, <i>Prostor</i>, Arhitektonski fakultet, Zagreb, 1[35] 16[2008], 64-75.</p> <p>Aish, Robert i Bradella, N. The Evolution of Architectural Computing: From Building Modeling to Design Computation, <i>Architectural Research Quarterly</i>, vol 21(01), 2017. pp. 65-73.</p> <p>Carpo, Mario. <i>The alphabet and the algorithm</i>. MIT Press, Cambridge, London, 2011</p> <p>Kolarevic, Branko. ed., <i>Architecture in the Digital Age: Design and Manufacturing</i>. Spon Press - Taylor & Francis Group, New York, London, 2003.</p> <p>Oxman, Rivka. Theory and design in the first digital age. <i>Design Studies</i> vol. 27 / 3, Elsevier, 2006. pp. 229 - 265.</p> <p>Picon, Antoine. Continuity, complexity and emergence: what is the real for digital designers? <i>Perspecta</i>, no. 42, 2010. pp. 147 - 157.</p> <p>Schumacher, Patrik. Design Parameters to Parametric Design. u Mitra, Kanaani. Dak, Kopec. Eds. <i>The Routledge Companion for Architecture Design and Practice: Established and Emerging Trends</i>. Routledge, Taylor and Francis, New York, 2016.</p> <p>Dopunska:</p> <p>Betty M. ,Longley P., <i>Fractal city, a geometry of form and function</i>, Academic press limited, London, 1994.</p> <p>Kolarevic, Branko. Post-Digital Architecture: Towards Integrative Design. <i>First International Conference on Critical Digital: What Matters(s)?</i>, Harvard University Graduate School of Design, Cambridge, 2008. pp. 149 - 156.</p> <p>Fromm, Jochen. <i>The Emergence of Complexity</i>. Kassel University Press, Kassel, 2004.</p> <p>Menges, Achim. Computational Morphogenesis: Integral Form Generation and Materialization Processes. <i>Em'body'ing Virtual Architecture: The Third International Conference of the</i></p>

⁴² Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Arab Society for Computer Aided Architectural Design ASCAAD, Alexandria, 2007. pp. 725 - 744.
Mitchell. M., *Complexity, a guided tour*, Oxford University press, 2009.
Simon, H., 1996, *The science of Artificial*, MIT Press, Cambridge, MA
Heylighen, Francis. Self-Organization, Emergence and the Architecture of Complexity. u *Proceedings of the 1st European Conference on System Science*, AFCET, 1989.

3.5. Slobodni izborni predmeti II semestra

Šifra predmeta: 01.08.105.	Naziv predmeta: FENOMENOLOŠKI ASPEKTI ARHITEKTONSKOG IZRAZA KAO POTENCIJALI ZA KULTUROLOŠKU ODRŽIVOST				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 20 Predavanja 8 Seminar -8 Terenski rad i laboratorijske vježbe – 4			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast arhitektonskog projektiranja, nastavnici sa UNSA, stručnjaci iz oblasti				
Preduslov za upis:	nema				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Sticanje znanja o višečulnom karakteru arhitekture u kontinuitetu razvoja moderne arhitektonske misli i njenih potencijala u današnjim kompleksnim i interdisciplinarnim procesima (kulturološkog) održivog razvoja				
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none">1. Višečulnost arhitektonskog jezika2. Arhitektura i potencijal imaginacije3. Dominacija vizualnog doživljaja4. Principi kulturološkog održivog razvoja5. Arhitektura i fenomenološki pristup u procesima kulturološkog održivog razvoja6. Iskustveno percipiranje prostora7. Iskustvenost u stvaralačkim procesima				
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Proširenje/nadogradnja znanja o raznolikosti arhitektonskog izraza i njegove uloge u cirkularnim procesima društvene održivosti;</p> <p>Vještine: Studenti stječu vještinsku obzerviranja objekata u prostora kroz analitički pristup njihovog povezivanja sa iskustvenim potencijalima pripadajuće (fizičke i društvene) sredine; rad sa stručnjacima iz srodnih oblasti (polje zvučnih medija)</p> <p>Kompetencije: Stiču se kompetencije za naučno-istraživački rad iz oblasti, konceptualno i kritičko promišljanje, te interdisciplinarno uvezivanje;</p>				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, grupni rad /terenski rad i laboratorija/ inividuelni rad, prezentacije i diskusije				

Metode provjere znanja sa strukturu ocjene:	Ukupna ocjena: odslušan, aktivno učešće -20% Esej (prema zadanom urneku i lokalitetu) -80%
Literatura	<p>Obavezna:</p> <p>Caruso, Adam: The Feeling of Things, Ediciones Poligrafa, Barcelona, 2008.</p> <p>Curtis, William, J.R.: Modern Architecture since 1900, Phaidon Press, London, 2011.</p> <p>Pallasmaa, Juhani: The Embodied Image, Imagination and Imagery in Architecture, AD Primers, Wiley, 2011.</p> <p>Pallasmaa, Juhani: The Eyes of the Skin, Architecture and the Senses, John Wiley & Sons Ltd, West Sussex, 2005</p> <p>Treib, Marc (ur): Spatial Recall: Memory in Architecture and Landscape, Routledge, New York, 2009.</p> <p>Turkušić, Elša: Arhitektura i kulturološki identitet od moderne do danas; AFS, doktorska disertacija;</p> <p>Dopunska:</p> <p>Berger, John: The Ways of Seeing, The British Broadcasting Corporation, London, 1977</p> <p>Berger, Peter L., Berger, Brigitte, Kellner, Hansfied: The Homeless Mind: Modernization and Consciousness, Vintage Books, New York, 1974.</p> <p>Ibelings, Hans: European architecture since 1890, SUN architecture, Amsterdam, 2011.</p> <p>Euroepan Green Deal, 2020, EU; ec.europa.eu</p>

Šifra predmeta: 01.08.113.	Naziv predmeta: ARHITEKTONSKO KULTURNO-HISTORIJSKO NASLJEĐE I ENERGETSKA EFIKASNOST		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Kontakt-sati: 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje studenata sa novim pristupom arhitektonskom kulturno-historijskom nasljeđu, te relaciji nasljeđe-energetska učinkovitost.		
Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	<p>UVOD DEFINICIJE DEFINICIJE: KULTURNO NASLJEĐE DEFINICIJE: ENERGETSKA UČINKOVITOST</p> <p>6. OKRUŽENJE</p> <p>6.1. Prirodno okruženje</p> <p>6.1.1. Prirodno okruženje Bosne i Hercegovine</p> <p>6.1.1.1. Geografski položaj</p> <p>6.1.1.2. Geomorfologija</p> <p>6.1.1.3. Klima</p> <p>6.2. Društveno okruženje</p> <p>6.2.1. Društveno okruženje Bosne i Hercegovine</p> <p>6.2.1.1. Historija Bosne i Hercegovine</p> <p>6.2.1.2. Društveno-ekonomski odnosi</p> <p>6.2.1.3. Oblici svijesti (religija, filozofija, moral, znanost, umjetnost).</p> <p>6.2.1.4. Kulturno-historijsko nasljeđe</p> <p>6.2.1.5. Legislativa iz područja kulturno-historijskog nasljeđa</p> <p>6.2.1.6. Legislativa iz područja energetske učinkovitosti</p> <p>6.2.1.6.1. Pojedinosti o najvažnijim direktivama</p> <p>6.2.1.6.2. Međunarodni mehanizmi finsnsiranja projekata korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti</p> <p>7. ČOVJEK</p> <p>7.1. Definicione područje čovjeka: zdravstveno-higijenski i fizioški aspekt</p>		

	<p>7.2. Definiciono područje čovjeka: filozofsko-estetski i psihološki aspekt</p> <p>8. GRANICE</p> <ul style="list-style-type: none">8.1. Arhitektura kao okvir života8.2. Bosanskohercegovački grad8.3. Pojedinačni arhitektonski objekti8.4. Prostorno-oblikovni koncepti, konstruiranje i materijalizacija kulturno-historijskog nasljeđa u Bosni i Hercegovini<ul style="list-style-type: none">8.4.1. Sadašnje stanje8.4.2. Moguće mjere poboljšanja energetske učinkovitosti<ul style="list-style-type: none">8.4.2.1. Temeljna načela energetske učinkovitosti u zgradama8.4.2.2. Opće preporuke za povećanje energetske učinkovitosti postojećih i novih gradnji8.4.2.3. Toplinska izolacija vanjskih zidova8.4.2.4. Transparentne ogradne plohe (prozori i vrata)8.4.2.5. Toplinska izolacija krovova
Ishodi učenja:	<p>Znanje: student treba razumjeti da arhitektonsko kulturno-historijsko nasljeđe sadrži u sebi golemu „utjelovljenu“ energiju (embodied energy). Dodatnim intervencijama se povećava razine energetske učinkovitosti objekata arhitektonskog kulturno-historijskog nasljeđa bez remećenja njihove autentičnosti.</p> <p>Vještine: student treba biti sposobljen da sam, ili u timu, radi na projektima poboljšanja energetske efikasnosti arhitektonskih objekata kulturno-historijskog nasljeđa.</p> <p>Kompetencije: Također, student može biti uključen u razne timove strateškog rada na ovom polju.</p>
Metode izvođenja nastave:	Predavanja sa video-prezentacijom. Interaktivna nastava.

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene⁴³:	Studenti rade seminarske radnje na zadatu temu.
Literatura⁴⁴:	<p>Obavezna: Hadrović, A. (2017), <i>Arhitektonsko kulturno-historijsko nasljeđe i energetska efikasnost</i>, Arhitektonski fakultet, Sarajevo,</p> <p>Dopunska: Hadrović, A. (2007), <i>Defining Architecrural Space on the Model of the Oriental Style City House in Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro, Kosovo and Macedonia</i>, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, Hadrović, A. (2010), <i>Studije o arhitekturi i ogled o arhitekti</i>, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, Krzović, I. (2004), <i>Arhitektura secesije u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo Publishing, Sarajevo, Malcolm, N. (2011), <i>Bosna, kratka povijest</i>, Buybook, Biblioteka Memorija, Sarajevo, Redžić, H. (1983), <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>, Sarajevo, Schulz, C. N. (1975), <i>Existence, Space and Architecture</i>, Studio Vista, London, 1972., (Prijevod, Građevinska knjiga, Beograd, Tanović, A. (1972), <i>Vrijednost i vrednovanje. (Prilog proučavanju aksiologije)</i>, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, <i>The Times History of the World</i>, 5th edition, Copyright © Times Books, 2001. Zbornici radova sa znanstvenih konferencija "Passive House".</p>

⁴³Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁴⁴Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.114.	Naziv predmeta: INOVATIVNE TEHNOLOGIJE I KONCEPTI MATERIJALIZACIJE U KONTEKSTU ODRŽIVOSTI OBJEKATA		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4
Status: Slobodni izborni predmet:	Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Seminar: 10 ...		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<p>Cilj nastave je proširiti znanja iz oblasti posvećenoj savremenim tokovima materijalizacije ovojnica objekta, funkcionalno - konceptualnim obrazacima u kontekstu održivosti i energetskog kvaliteta objekta. Razumjevanje i sinergija odnosa između objekta, materijalizacije, tehnologije i prirodnog okruženja, te uticaj na realizaciju arhitektonskih ideja.</p> <p>Naučno zasnovane strategije i obrasci za uspostavljanje optimuma različitih kriterija koje su u funkciji ostvarivanja komfora, definisanog potrebama korisnika, sa jedne strane, te očuvanja prirodnog ambijenta, sa druge strane. Prepoznati značaj prirodnom kontekstu prilagođene arhitekture, interpretirati probleme, dati kritički osvrt i predložiti smjernice za dalji naučno istraživački rad.</p>		
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	Teorijska nastava će se odvijati kroz teme: Atrialni koncept kao pasivna strategija za održivi dizajn objekta; Inovativni koncepti projektiranja i materijaliziranja transparentnih ovojnica; Inovativne tehnologije, materijali i komponente integrirane u transparentne ovojnice; Transparentni – translucentni materijali; Nekonvencionalni sistemi prirodnog osvjetljenja.		
Ishodi učenja:	Sveobuhvatni istraživački rad, upoznavanje i implementacija integriranih obrazaca i energetski odgovornog dizajna u području arhitektonskog stvaralaštva, naročito materijalizacije transparentnih ovojnica objekta, kako novih, tako i starih objekata.		

	Upoznavanje sa aspektima projektiranja i konceptima materijalizacije ovojnica, te razumjevanje fizikalnih procesa na relaciji unutrašnji-vanjski prostor. Na osnovu metodologije i tematskog okvira definisanog kroz izborni predmet pruža se mogućnost kandidatu da predlaže aspekt istraživanja i koncipira strukturu projekta, seminariskog rada (teorijsko i/ili eksperimentalno istraživanje), koji će biti u funkciji usmjerena ka području daljnog naučnoistraživačkog rada.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, diskusije
Metode provjere znanja sa strukturonim ocjene⁴⁵:	Seminar
Literatura⁴⁶:	<ul style="list-style-type: none">• Bell, V. B., & Rand, P. (2014). Materials for Design 2. New York: Princeton Architectural Press• Blum, H.-J., Compagno, A., Fitzner, K., Heusler, W., Hortmanns, M., Hosser, D., Sedlacek, G. (2001). Doppelfassaden. Berlin: Ernst & Sohn• Compagno, A. (2002). Intelligent Glass Façades: Material, Practice, Design. Basel: Birkhäuser• Philips, D. (1971). Osvećenje u arhitektonskom projektovanju (M. J. Maksimović, Transl.). Beograd: Građevinska knjiga• Fortmeyer, R., & Linn, C. D. (2014). Kinetic Architecture: Designs for Active Envelopes. Mulgrave: Images Publishing Group• Fox, M., & Kemp, M. (2009). Interactive Architecture. New York: Princeton Architectural Press• Hadrović, A. (2010). Arhitektonska fizika, Drugo izdanje. Acta Architectonica et Urbanistica. Sarajevo: Arhitektonski fakultet.• Hadrović, A. (2011) ARHITEKTURA U KONTEKSTU . Acta Architectonica et Urbanistica. Sarajevo: Arhitektonski fakultet.• Hauser, G. (Ed.). (1998). Bauphysik. Berichte aus Forschung und Praxis. Stuttgart: Frauenhofer IRB Verlag.• Kronenburg, R. (2007). Flexible: Architecture That Responds To Change. London: Laurence King

⁴⁵ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁴⁶ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Publishing.

- Salihbegović, A. (2019). Transparentne ovojnice i materijali u arhitekturi. Sarajevo: Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu.
- Schittich, C., Staib, G., Balkow, D., Schuler, M., & Sobek, W. (1998). Glasbau Atlas, Basel, Boston, Berlin: Birkhauser.
- Sobek, W. (Ed.) (2002). Bauen Mit Glas. Stuttgart: Wirtschaftministerium Baden-Wuttemberg.
- Wigginton, M. (1996). Glass in Architecture. London: Phaidon Press Ltd.
- Wurm, J. (2007). Glass Structures: Design and Construction of Self-supporting Skins. Basel: Birkhäuser.

Šifra predmeta: 01.08.115.	Naziv predmeta: ŽIVOTNI CIKLUS OBJEKATA U TEORIJI I PRAKSI		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4
Status:	Ukupan broj sati: 20 Predavanja 10 sati Seminari 10 sati		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet i gostujući profesori		
Preduslov za upis:	Svi studenti redovno upisani u III ciklus studija i prema pravilima studiranja III ciklusa studija		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Osnovni cilj predmeta je edukacija studenata u kontekstu savremenih trendova u arhitektonskoj teoriji i praksi koji se odnose na probleme postojećih građevina kroz analiziranje svih faza životnog ciklusa arhitektonskog objekta. Kroz analizu stanja putem jedinstvene metodologije i savremenih tehnologija unaprijediti postojeće stanje u svim važnim aspektima objekta. Dati znanja iz oblasti važeće zakonske regulative i evropskih normi i standarda iz ove oblasti.		
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	Postavke problematike u oblasti životnog ciklusa objekata. Teorija životnog ciklusa – Generalni koncepti. Problematika održivosti i vijeka trajanja arhitektonskih objekata. Važeća zakonska regulativa i evropske norme i standardi iz oblasti . Faze životnog ciklusa objekta: predprodukcijska faza, produkcijska faza, korištenje i održavanje, upravljanje objektima. Savremeni pristupi produženju vijeka trajanja objekata. Kraj životnog vijeka objekta. Upravljanje građevinskim otpadom. Definiranje elementa modela za procjenu stanja objekata.		
Ishodi učenja:	<p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Sticanje znanja iz područja životnog ciklusa arhitektonskih objekata u svim fazama sa teoretskog aspekta kao i iskustava iz prakse razvijenih zemalja u skladu sa važećom zakonskom regulativom. <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Prepoznavanje i definiranje problema postojećih građevina kroz analiziranje relevantnih faktora kroz sve faze životnog ciklusa arhitektonskog objekta.		

	Kompetencije: <ul style="list-style-type: none">▪ Kroz analizu stanja putem jedinstvene metodologije uraditi relevantnu projektno-tehničku dokumentaciju kod obnove o održavanja objekata
Metode izvođenja nastave:	Predavanja uz prezentaciju sa interaktivnim učešćem studenata i individualni rad sa kandidatom
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene⁴⁷:	Izrada seminarског rada na zadatu temu kao priprema za izadu NIR uz usmenu prezentaciju i diskusiju o radu. Rad se predaje u printanoj I digitalnoj formi i prezentacijom u digitalnoj formi.
Literatura⁴⁸:	Obavezna: <ul style="list-style-type: none">▪ Armer G.S.T., „Monitoring and Assessment of Structures”, Spon Press, London, 2001. Taylor & Francis, 2003.▪ Berge Bjørn, „The Ecology of Building Materials”, Architectural Press, Oxford, 2000▪ Geoff Mays, „Durability of Concrete Structures – Investigation, repair, protection”, Taylor & Francis, London 2003.▪ Giudice Fabio, La Rosa Guido, Risiitano Antonino, „Product Design for the Environment - A Life Cycle Approach”, CRC, Press, Taylor & Francis Group, Florida, 2006.▪ Group of authors, “Sustainable Building Tehnical Manual - Green Building Design, Construction, and Operations”, Public Technology, Inc. US Green Building Council, Printed in the United States of America, 1996.▪ Grupa autora, „Handbook on Life Cycle Assessment- Operational Guide to the ISO Standards”, Kluwer Academic Publishers, New York, 2004.▪ International Code Council, INC. „2006 International Building Code” International Code Council, 2006.▪ Iselin, Donald G. "The Fourth Dimension in Building : Strategies for Minimizing Obsolescence Studies in Management of Building Technology", National Academies Press, Washington, D.C. 1993.▪ McDonough William & Braungart Michael, „Cradle to Cradle – Remaking the Way We Make Things”, Nort Point Press, New York, 2002.

⁴⁷ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁴⁸ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- Munier Nolberto, „Introduction to Sustainability- Road to a Better Future”, Published by Springer, Dordrecht, The Netherlands, 2005.
- Preiser F.E. Wolfgang, „Assessing Building Performance”, Elsevier Butterworth-Heinemann, Burlington, 2005.
- Ransom W.H., "Building Failures - Diagnosis and Avoidance", Spon Press, 1987, Taylor & Francis e-Library, 2005.
- Rustempašić N. "Definiranje i modeliranje životnog ciklusa arhitwetonskih objekata", doktorska disertacija, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, 2010.
- Durmišević Elma, Transformable Building Structures, Design for disassembly as a way to introduce sustainable engineering to building design &construction, Doctoral Thesis, Technische Universiteit Delft, 2006.
- Mulavdić Esad, „Kompromisni izbor materijala, konstrukcija i postupaka građenja stambenog objekta optimalizacijom energije na principima održivog razvoja“ doktorska disertacija, Građevinski fakultet Sarajevo, Sarajevo, 2003.
- Grupa autora, „Smjernice za zbrinjavanje građevinskog otpada, Federalno ministarstvo prostornog uređenja“, Sarajevo, 2009.
- Normativi: direktive, standardi, zakoni, uredbe, pravilnici i smjernice (EU i domaći).

Šifra predmeta: 01.08.123.	Naziv predmeta ULOGA ARTIFICIJELNOG OSVJETLJENJA U SLICI GRADA		
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4
Status: IZBORNI		Ukupan broj sati: 20	Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet	
Preduslov za upis:		Prema pravilima za III CIKLUS	
Cilj (ciljevi) predmeta:		Upoznavanje sa problematikom planiranja vanjske artificijelne urbane rasvjete. Primjena i prilagodba metodologije urbanog planiranja na izradi master plana urbane rasvjete. Ponovna socijalizacija otvorenih prostora grada.	
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicomama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>		<ul style="list-style-type: none">- Teoretske osnove za definiranje slike grada- Dnevna slika grada vs. Noćna slika grada.- Sinteza dnevne I noćne slike grada u cjelovit doživljaj urbanog prostora- Vizualna percepcija I njena uloga u formiranju slike grada- Teoretske osnove fizikalnih osobina vanjske rasvjete- Izrada Master plana rasvjete za urbane cjeline, ambijentalne cjeline I naselja u cjelini	
Ishodi učenja:		Znanje: Usvajanje znanja iz teoretskih osnova artificijelne rasvjete, vizualizacije I percepcije urbanog prostora u noćnim uslovima I prilagođene metodologije urbanog planiranja u datim okolnostima.. Vještine: sposobnost rada u interdisciplinarnom timu, razvijanje transdisciplinarnog razumijevanja, primjena metodologije urbanog planiranja na izradi master plana urbane rasvjete. Kompetencije: sposobnost za primjenu metodoloških I teoretskih modela u procesima urbanih transformacija sa aspekta noćnog krajolika urbanog prostora.	
Metode izvođenja nastave:		Online, rad u seminaru, ex katedra	
Metode provjere znanja sa strukturonom		Diskusija u seminaru 30%, izlaganje I odbrana seminar skog rada 70%	

ocjene⁴⁹:	
	<p>Obavezna:</p> <p>Alexander, Christopher (1965) „A City is not a tree“, u: Thackara, J. (ed.) (1988) Design After Modernism: Beyond the Object; - Thames an Hudson, London, pp. 67-84.</p> <p>http://www.arg.umfg.br/rcessar/alex/alexander/alexander2.html</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marinović-Uzelac, Ante (1978) Socijalni prostor grada, Zagreb: SNL; - Marinović-Uzelac, A. (1984) „Atenska povelja, Što je bila – Što jest – Što će biti“, u: Arhitektura, 37-38: 24-31, Zagreb; - Linč, Kevin (1974) Slika jednog grada, Beograd: Građevinska knjiga; - Lynch, Kevin (1996) Goo city form, Cambridge, Mass.: The MIT Press; - Žuljić Vlasta et al. (2005) Funkcije centraliteta glavnog grada države – Sarajevo, Studija za izradu plana Kantona Sarajevo, Sarajevo: Arhitektonski fakultet Sarajevo. - Bacon E.N. "DESIGN OF CITIES", The Viking Press, New York 1974. - Giedeon S. "PROSTOR VREME ARHITEKTURA", Građevinska knjiga, Beograd 1969. - Marinović-Uzelac A. "SOCIJALNI PROSTOR GRADA", Liber, Zagreb 1978 - Marinović-Uzelac A. "PROSTORNO PLANIRANJE", Dom i svijet, Zagreb 2001. - Milić B. "RAZVOJ GRADA KROZ STOLJEĆA I, II i III", Školska knjiga, Zagreb, 2002 - Mirković B. "OSNOVI URBANIZMA 1a, 1b, 2a i 2b" Građevinska knjiga, Beograd 1976 - Mumford L. "GRAD U HISTORIJI", Naprijed, Zagreb 1968. - Pegan S, „Osnove urbanističkog i graditeljskog zakonodavstva“, Acta architectonica, Zagreb 2006. <p>Dopunska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krstić, P. (2012) doktorska disertacija: „Uticaj artificijelnog osvjetljenja na percepciju i oblikovanje noćnog aspekta urbanog krajolika“, Sarajevo, Arhitektonski Fakultet Sarajevo - Narboni, R.: „The Theory and Practice of Lighting Design Applied to Urban Sites“ (Concepto Agency), 2000 / 2004. - Northern Arizona University GLHN, Architects&Engineers, Inc. : „Exterior Lighting Master Plan“ (2011.) - University City District, Philadelphia: „UNIVERSITY CITY LIGHTING MASTER PLAN“, (2007) - „SALT LAKE CITY STREET LIGHTING MASTER PLAN“, (2006).
Literatura⁵⁰:	

⁴⁹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁵⁰ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.120.	Naziv predmeta: JEZIK ELEMENATA URBANIH TRANSFORMACIJA 2				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Slobodni izborni		Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10			
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet			
Preduslov za upis:		Odslušan slobodni izborni predmet Jezik elemenata urbanih transformacija 1.			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Unapređenje stečenih znanja u okviru Slobodnog izbornog predmeta <i>Jezik elemenata urbanih transformacija 1</i> i to naučnim sučeljavanjem dvaju fenomena: morfoloških strukturalnih transformacija na izbornim uzorcima gradova i funkcionalnog <i>praksa</i> konteksta fizike i téhnë u odnosu na iščitavanje teorijskih <i>poruka jezičkog</i> (estetsko-semiotičkog) karaktera, a u cilju ustanovljavanja <i>novog jezika</i> urbo-arkitektonskog i okolinskog načina planiranja i projektovanja transformacija urbanih konteksta;				
Tematske jedinice:	1. Modelovanje semiotičkim grafemima: <ul style="list-style-type: none">- Definisanje semiotičkih grafema- Modeli i modelovanje- Iščitavanje semiotičkih grafema – jezika elemenata urbanih transformacija- <i>Novi jezik</i> urbo-arkitektonskog i okolinskog načina planiranja i projektovanja transformacija urbanih konteksta				
Ishodi učenja:	<p>Znanje: Ovladavanje metodološki strukturiranim sinergijskim uvidom u strukturalne transformacije i funkcionalni <i>praksis</i>, naučno-empirijskim istraživanjem modelovanjem semiotičkih faktorijalnih grafema na relaciji činjenično-perceptivno i komparacijom dobivenih rezultata s uzorcima stvarnih urbanih matrica; Vještine: O sposobljenost za modalni odabir adekvatnih ideja – dizajn-koncepata – provođenja karaktera transformacija semiotičkog duha konteksta, motivisanih optimalnim čovjekovim perceptivnim iščitavanjem i prihvatanjem stvarnosti u njihovoj materijalizaciji;</p>				

	<p>Kompetencije: O sposobljenosti za <i>prevodenje</i> rezultata komparacije – <i>poruka jezičkog</i> (estetsko-semiotičkog) karaktera s odabranim uzorcima gradova – na kreativno-intuitivno polje tumačenja prilikom donošenja odluka o odabiru optimalnog pondera – načina provođenja dizajn-koncepata u urbanu stvarnost;</p>
Metode izvođenja nastave:	Predavanja Rad u seminaru
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene⁵¹:	Diskusija u seminaru: 30% Prezentacija rezultata pregleda relevantne literature – Izlaganje i odbrana seminar skog rada: 70%
Literatura⁵²:	<p>Obavezna: Čakarić, J. (2012): <i>Semantika transformacija urbo-vodnih konteksta</i>. Sarajevo, Mas Media d.o.o. Elin, N. (2002): <i>Postmoderni urbanizam</i>. Beograd, Orion art Brolin, C. B. (1988): <i>Arhitektura u kontekstu</i>. Beograd, Građevinska knjiga Bacon, N. E. (1978): <i>Design of Cities</i>. Chicago, M.I.T. Press</p> <p>Dopunska: Hamidović, M. (2014): <i>Gramatika Bosne 2. Semantika kontekstâ ideja stvari svrhe: Vrednovanje idioma bosanske kulturne baštine</i>. Sarajevo-Zagreb, Buybook Mumford, L. (2010): <i>Kultura gradova</i>. Novi Sad, Mediterran Publishing Fyfe, R. N. (2002): <i>Prizori ulice. Planiranje, identitet i kontrola u javnom prostoru</i>. Beograd, Clio</p>

⁵¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁵² Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.122.	Naziv predmeta: POLITIKA PROSTORA				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Slobodni izborni predmet		Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 8 Terenski rad: 2			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Nema				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Razumijevanje razvoja urbanizma i planerske politike, međuodnosi politike i prostora, promjene metoda u planiranju i uticaja savremenih pojava i promjena u gradovima na njihovu funkciju, kvalitetu i stanje u cijelosti.				
Tematske jedinice:	Uvod u urbanu sociologiju i planiranje (pregled pristupa i konceptualizacije planiranja do danas) Kako planiramo gradove - karakteristike i stanje savremenog grada u kontekstu društveno-političkih i ekonomskih promjena i uticaja (poseban osvrt na BiH gradove) Globalizacija, financijalizacija i <i>investitorski</i> urbanizam, gentrifikacija, njihovi međuodnosi i posljedice na grad Socijalna integracija i dezintegracija u urbanom prostoru kroz prizmu građanskog aktivizma i građanske participacije Perspektive socijalnog prostora i <i>zajedničkog dobra</i> uprostoru Savremeni trendovi u planiranju i upravljanju gradovima				
Ishodi učenja:	Znanje: Sticanje znanja o uticaju i međuodnosu politike i prostora Vještine: Adekvatno učešće u javnim raspravama, čitanje zakona i propisa iz oblasti prostorne politike, izrada stručne inicijative Kompetencije: Stručno diskutovanje i argumentovano prostorno advokatiranje				
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, rad u seminaru, terenski rad				

Metode provjere znanja sa strukturu ocjene⁵³:	20% Diskusija u seminaru, 10% Prezentacija terenskih opservacija I 70% Izrada I prezentacija rezultata seminarskog rada
Literatura⁵⁴:	K. Doksijadis (1982) Čovek i grad R. Supek (1987) Grad po mjeri čovjeka L. Wirth (1938) Urbanism as a way of life U: <i>The American Journal of Sociology</i> , Vol. 44, No.1 D. Harvey (2013) Pobunjeni gradovi: od prava na grad do urbane revolucije J. Gehl (2018) Gradovi za ljude L. Hollis (2013) Cities are good for you P.Mader, D. Martens, N.van der Zwan (2020) The Routledge International Handook of Financialization D.M. Nonini (eds.) (2014) A Companion to Urban Antropology S.Low, N.Smith, (2014) The Politics of Public Space D. Kalb, M.Mollona (2018) Worldwide Mobilization. Class Struggles and Urban Commoning

⁵³ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁵⁴ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaze ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

Šifra predmeta: 01.08.127.	Naziv predmeta: S UVREMENA PROVEDBA ZAŠTITE I ASPEKT REVERZIBILNOSTI				
Ciklus: 3.	Godina: 1.	Semestar: 2.	Broj ECTS kredita: 4		
Status: Izborni predmet		Ukupan broj sati: 20 Predavanja: 10 Rad u seminaru: 10			
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet				
Preduslov za upis:	Upisan III ciklus studija				
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovladavanjem sadržaja predmeta, studenti će steći znanja za prosuđivanje o dosadašnjim, kako pozitivnim, tako i negativnim iskustvima u području provedbe zaštite, restauracije i revitalizacije graditeljske baštine. Sticanje sposobnosti za uključivanje svih segmenata graditeljskog naslijeđa u proces aktivne zaštite.				
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicanama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Kritički osvrt na dosadašnja pozitivna i negativna iskustva konstruktivne sanacije, restauracije i aktivne zaštite;2. Povijesne strukture i materijali, suvremena dijagnostika, sanacija tradicionalnih materijala i konstrukcija;3. Modaliteti aktivne zaštite;4. Integriranje savremenog u tradicionalno;5. Principi, kriteriji i mogućnosti;6. Ograničenja i kreativna sloboda;7. Restauracija kao imperativ;8. Rekonstrukcija – kad, gdje i kako,9. Mogućnosti transformacije graditeljske baštine u smislu forme i funkcije;10. Reverzibilnost kao interdisciplinarni globalni problem.				

Ishodi učenja:	Uspješnim savladavanjem sadržaja ove materije, studenti stječu opće kompetencije i uvod u stručne kompetencije (znanja, vještine, razvijene sposobnosti). Savladavanjem općih, stvorice se opći temelji za bolje savladavanje stručnih kompetencija.
Metode izvođenja nastave:	Studijski program obuhvaća aktivnu nastavu i izradu doktorske disertacije. Aktivna nastava dijeli na dvije kategorije: predavanja i studijski istraživački rad. Predavanja su predviđena kao interaktivna.
Metode provjere znanja sa strukturu ocjene⁵⁵:	Učešće u nastavi i pohađanje predavanja - 10%; Odrvana seminar skog rada - 90%. Na predmetu je planirana izrada naučnog rada iz odabrane teme, a u okviru izbornog predmeta
Literatura⁵⁶:	<ol style="list-style-type: none">1. Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, NY, 19942. Eren,H; Pašić a; Idrizbegović Zgonić a, Restoration of Mosques in Bosnia and Herzegovina,IRCICA 20133. Jokilehto,j, A History of Architectural ConservationButterworth- Heinmann, London,20014. Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 19855. Marasović, T, Zaštita graditeljskog nasljeda, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 19836. Sanković Simičić, V, Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 20007. Zevi, L, Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 20028. Zgonić Idrizbegović, A, Magistarski rad_Arhitektonske smjernice za obnovu Starog grada u Mostaru, Sarajevo, 2003

⁵⁵ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije pocetka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁵⁶ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporucenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obvezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

